

Uredništvo: Ljubljana, Pucničjeva ul. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Mesečna naročnina 32 lir.
Uredništvo:
Ljubljana - Pucničjeva ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopis se ne vrača.

JUTRO

Uredništvo:
Ljubljana - Pucničjeva ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopis se ne vrača.

Der Wehrmachtbericht im heutigen 'Slovenec'

Trdi obrambni boji na Madžarskem

Zopet brezuspešni sovjetski napadi pri Schwarzwasserju in Leobschützu — Küstrin je podlegel sovražnikovi nadmoči — Nemški protinapadi ob spodnjem Renu — Sovražnikove oklopniške osti Hersfeld-Fulda — Novi uspehi naših podmornic

Führerjev glavni stan, 31. marca. (DNB.) Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Na Madžarskem so prestregle naše čete sovražnika, ki je prodiril iz področja na obeh straneh Nagybjajoma na pripravljene postojankah med Dravo in zapadnim delom Blatnega jezera. Jugozapadno od Körmenada in severno od Keszegja so boljševiki v trdih bojih dalje napredovali. Severno od Dunava so obdržali naši oddelki svoje postojanke ob Nitri ter Vahu kljub številnim napadom. Ob zapadnih obronkih Visoke Tatre smo s protisunkni odstranili sovražnikove vdore.

V zgornji Šleziji so boljševiki ponovno brezuspešno napadli jugozap. od Schwarzwasserja in južno od Leobschütza, vendar so lahko z uporabo močnih sil ter z visokimi izgubami vdrli v Ratibor in Katscher. V ogorčenih obrambnih bojih smo uničili 77 oklopnikov. Vztrajni branilci Glogaua so se obdržali nadalje v starem mestu ter v gradu.

Trdnjava Küstrin je po težkem boju podlegla sovražnikovi nadmoči. Na zapadnem obalnem področju Gdanskega zaliva so se razpletali severno-zapadno od Gdinske siloviti boji za Oxhöfer Kempe. Ob zapadnem robu nizine ob Visli smo odbili močne napade.

Pri naraščajočem zamočvirjenju terena je nadaljeval nasprotnik s svojimi napadi v Kurlandiji samo severozapadno od Doblena, ne da bi dosegel omembe vredne uspehe.

Ob spodnjem Renu je naletel nasprotnik kljub je močnimi silami predrl iz področja Städtchen-Koesfeld-Dülman in južno od tod proti severovzhodu in vzhodu na protinapade naših oddelkov. Ob severnem robu industrijskega področja so vdrli Američani kljub našemu žilavemu odporu v Bottrop. Nasprotnik je izgubil večerjaj na tem vdornem odseku 25 oklopnikov.

Premikalna vojna v sredi zapadnega bojišča in na Madžarskem

Materialna bitka ob spodnjem Renu ter v zgornji Šleziji — Britanski naval na Emmerich in Bocholt odbit — Protinapadi v severnem robu industrijskega področja ter ob Mainu — Ob spodnji Raabi, Donavi in Nitri prestreženi boljševiški napadi — Obrambni uspehi v Kurlandiji

Berlin, 31. marca. Na zapadu so Angličani nadalje močno pritiskali ob spodnjem Renu ter ob Lahnu. Pri poizkusu, da bi prodrali iz svojega spodnjerejskega mostišča iz utpni sovražnik težke izgube. Britanski napadi med Emmerichom in Bocholtom proti severu so se izjalovili zaradi odpora nemških padalskih lovcov, medtem ko so Nemci s protinapadi zaustavili Američane, ki so vdrli južno od Lippe pri Dorstenu. Pri teh napadih so izgubili Američani veliko število oklopnikov. Nemške čete so odbile sovražnikove poizkuse prekoračenja ob Renu med Duisburgom in Bonnom ter potisnile ob srednji Slegi krajevno prodirle ameriške sile s protisunkom nazaj proti jugu. Na področju Marburg-Giessen so Nemci s protinapadi ovirali sovražnikove premike. Predvsem so preprečili nemški zaporni oddelek med Hanauom in Gelnhausenom z energičnimi protisunkni udarci, ki so preprečili sovražnikovo zavarovanje severnoameriškega jugovzhodnega boka. Med Hanauom, ki ga je sovražnik zamaš napadal, in Miltenbergom ob Mainu se je očajil nemški oddelek, ki so ga Američani pri Seligenstadtju le malo napredovali, južno od Aschaffenburga so jih Nemci s protinapadi zopet vrgli nazaj.

Na Madžarskem so se prestrelili boji zaradi nadaljnega močnega boljševiškega pritiska ob gornje Raabe na mejo Reicha pri Günzu. Sovjeti, ki so napadali ob spodnji Raabi, ob Donavi pri Komarnu ter ob Nitri severno od Novih Zamkov, so bili zajezeni na vdornih mestih.

Bitka za nemški bojišni lok na obeh straneh Ratiborja je bila v znamenju nemških napadov. Nemške čete so tu osporovale sovražnika, ki je napadal pri Loslau in južno od Leobschütza, njegovo nepomembno pridobitev ozemlja. Ogorčeni boji za Küstrin so se nadaljevali z nezmanjšanjo trdnosti. Hrabra posadka je vzdržala v kljub napadom nadmočnih sovražnikovih sil ter severno od kolodvorja Altstadt celo uničila neko obkoljeno sovražnikovo bojno skupino. Ob Gdanskem zalivu so se bili v Gotehofenu in Danzigu, na Westernplatte ter v nizini ob Visli ves dan ogorčeni boji za vsako ped zemlje.

S tem, da so bile prepeljane zaščitnice od Kahlholzer Horna na ozemeljski pas Frische Nehrung so bili zaključeni desettedenski boji v jedru Vzhodne Prusije. V zglednem izpolnjevanju svoje naloge, predane in razbiti močne boljševiške napadalne skupine, je prizadela četrta armada, ki ji poveljuje pehotni general Müller, sovražniku izredno visoke izgube. Uničila je od 12. januarja toliko oklopnikov, da bi lahko z njimi oborožili 12 sovjetskih oklopnih zborov. Boljševiki so utrpeli tudi zelo velike krvne izgube. Nemški kurlandski borci so ponovno dokazali svoj neomajni bojni duh. Severozapadno od Doblena so dosegli nove obrambne uspehe ter uničili glavino več dni obkoljene sovražnikove skupine.

Boji na zapadu

Silko bojev na zapadu sta delovali v četrtki velika krajevno vezana materialna bitka ob spodnjem Renu ter premikalna vojna med pogorjem Rochar in Odenwaldom. Skozil vzletel ameriški oddelek proti vzhodu in severu. Nasprotnik skuša sedaj z napadi ob spodnji Slegi in v dolini Kinziga zavarovati občutljive boke svojih na prostem področju se nabirajočih napadalnih kolon. Na obeh mestih pa je doživel občutne poraze. Nemške čete so vrgle nazaj sovražnikove sile, ki so prodirle pri Wisselu, v dolini Kinziga so zajezile sovražnika, ki je prodiral do Gelnhausena, ter

Južno od Siegena ter ob vzhodnih obronkih pogorja Rochar so naše čete v ogorčenih obrambnih bojih s protis severu napadajočimi ameriški oddelki. Hitre sovražnikove sile so prodirle iz področja Briton-Korbach na ozenije južno od Paderborna ter iz doline Lahna proti vzhodu do črte Bad Wildungen-Treysa zapadno od Fulde. Podvzeli smo protinere. Tako so novo dovedene lastne skupine vrgle sovražnikove oklopniške osti nazaj severozapadno od črte Hersfeld-Fulda ter zaustavile tudi njimi sedeče ameriške sile. Nemške čete so se obdržale tudi v dolini Kinziga zapadno od Gelnhausena in pri Alzenauu ter uničile ponovno številne oklopniške.

Med tem ko je sovražnik ob Mainu južno od Aschaffenburga prenehal s svojimi protinapadi, se borimo vzdolž reke pri Miltenbergu in v Odenwaldu pri Amorbachu in Buchenu. Američani so vdrli v Heidelberg in Schweitzingen, vendar smo jih ob Renu jugozapadno od tod zopet potokili s protinapadi.

V srednji Italiji je oživel topniški ogenj ter izvidniško delovanje od Ligurske obale do gor pri Montesu.

Teroristični napadi ameriških bombniških oddelkov so povzročili težko škodo predvsem v stanovskih okrajih Hamburga, Bremena in Wilhelmsbavena. Druga letala so odvrгла bombe na veliko področje Dunaja ter na nadaljnje kraje v jugovzhodni Nemčiji. Ponoči so prileteli šibkejši oddelki nad Berlin in Erfurt. Zračno-obrambne sile, pretežno lovc, so sestrelili 33 letal.

Najmanjše podmornice so potopile med Temzo in Scheldo neko polno nатовorjeno oskrbovalno tovorno ladjo s 1500 brt.

V nadaljevanju svojega žilavega boja proti sovražnikovi oskrbi so potopile podmornice iz močno zavarovanih anglosajskih spremiljav eno pomožno letalonosilko, štiri ladje z 20.000 brt in 3 rušice.

uničile številne oklopniške. S temi uspešnimi boji so bili istočasno ustvarjeni pogoji za protinapade proti sovražnikovi oskrbi, ki operirajo med področjem izvira Rube ter dolino Kinziga.

Vsled trdnostnega odpora branilcev Hanaua ter energičnih protinapadov pri Aschaffenburgu je sovražnik ob Mainu le malo napredoval. Tudi med kolenom Maina pri Miltenbergu ter ob Neckarju so se ustavili Američani ob obvladajočih višinah v Odenwaldu, predvsem pri Michelstadtju in Beerfeldenu.

Prav tako kakor so v sredini zapadnega bojišča vzdržali boki sovražnikov pritisk, so vztrajale nemške čete tudi ob severni in južni strani spodnjerejskega mostišča vkljub močnim sovražnikovim napadom. Napadi močnih britanskih sil, ki so hoteli po težki topniški pripravi v varstvu megle iztrgati Emmerich iz nemškega bojišča, so se izjalovili s težkimi izgubami za sovražnika ob odporu nemških padalskih lovcov. Tudi Američani, ki so napadli južno od Lippe pri Dorstenu in Gladbachu, so bili kravato odbiti ter so izgubili številne oklopniške.

Boji na vzhodu

Na vzhodnem bojišču so bile Madžarska, gornja Šlezija ter obrambna področja ob obeh Vzhodnega morja težišča težkih bojev. V severozapadni Madžarski so pritiskali boljševiki z močnimi silami z jugovzhoda in vzhoda proti ravlini, ki jo obdajata Donava in Raaba med Bakonjskim lešom, Malimi Karpati ter pogorjem Leitha. Ti napadi med zapadnim delom Blatnega jezera in Zala ter ponovni sunki med Dravo in Blatinim jezerom so se po majhnem napredovanju zrušili v obrambnem ognju, ne da bi dosegli svoj cilj. Glavni sunek je bil izveden po gornji Raabi, kjer je sovražnik pri Sarvi prekoračil reko ter dosegel preko Steinmangera nemško mejo pri Günzu. Proti ozkemu vdoru, ki so ga Sovjeti dosegli zamaš poizkušati razširiti, so v toku nemški protinapadi. Istočasni močni napadi ob spodnji Raabi ter ob Donavi pri Komarnu so se zrušili v odporu nemških čet. Tudi severno od Komarna niso mogli boljševiki s svojimi napadi med Novimi Zamki in Nitro dosegli nobenega prodira.

V nasprotju s premakljavo vodeno obrambno borbo v severozapadni Madžarski so nadaljnji težki boji v gornji Šleziji. Na področju Ratiborja in Jägerdorfa ter jugozapadno od Leobschütza se vsilijo proti nemškim postojankam napredni boljševiški napadali valovi. Kljub temu so dosegli silko bitke nemški protisunkni. Zaradi nemških protisunkov niso prišli sovražnikovi napadi do učinka, tako da so se morali Sovjeti, mesto da bi dosegli nameravani prodor, zadovoljiti le z manjšimi vdori. Toda tudi pri teh vdorih je imel sovražnik visoke izgube. Tako je moral jugozapadno od Rosena in pri Bleischwitzu žrtvovati preko polovico oklopnikov in skoraj vsi spremiljavajočo pehoto, vendar ni mogel vsled nemških protisunkov obdržati niti prvotno doseženih vdorov. Medtem, ko javlja posadka Breslava le o majhnih bojih, so branilci Glogaua ob južnem robu trdnjave kravato odbili močneje sovražnikove napade.

Z vzgledno hrabrostjo se je borila posebno posadka trdnjave Küstrin proti neprestano napadajočim boljševikom. Se do očajne je v takošnjim protisunkni odstranila več vdorov. Popolne so nato boljševiki po petkratnem navalu iz zava vdrli v očajne mesta in s severa v predmestje Kubbrücka. V tem kritičnem trenutku so pristale sovražnikove sile tudi severno od kolodvorja Altstadt. Branilci pa tudi ob nitižni. Potokili so napadajoče boljševike ter

Slovinci, Slovenke!

Sin božji je moral trpeti in je moral biti križan, da je smrt premagal in vstal ter tako vsemu človeštvu odkupil upanje, da trpljenje sledi poveljanje. Božji Zveličar je s svojim vstajenjem izpričal in blagoslovil pravi smisel trpljenja.

Z živo vero v tega Boga-človeka je slovenski narod dojel smisel svoje trpeče zgodovine in se ohranil do današnjih dni.

Zato so bili, so in bodo velikonočni prazniki za naš narod dnevi najbolj doživite pobožnosti in iskrenega praznovanja, povezanega z upanjem in rodovitno prebujenje matere zemlje.

Z idejno podkovanostjo vere v Boga, ki so ga lastni bratje razpeli na križ, da je smrt premagal in zabeleži v vstajenju, praznuje naš narod letošnje praznike Vstajenja sredi viška boja za biti ali ne biti s satanizmom istega rodu, ki opljuval, izdal, bical in križal Dobroto, Pravico in Poštenje. Z globoko dojetim smislom za pomen teh praznikov doživlja te dni slovenski narod skrivnost upanja — na križu, kamor so ga razpeli lastni bratje, da v veri okrepljen prestane svoj veliki petek in vstane v sijaju srečne bodočnosti rasti, procveta in napredka v tvornosti bratske ljubezni, ki

jo bo ožarjala s krvjo tisočev nedolžnih odkupljena svoboda.

Rojaki in rojakinje!

K vsem, prav vsem hitijo prav posebej te simbolične dni moja topla čustva in srčne želje za slehernega izmed vas. V svojih voščilih za lepe velikonočne praznike bi rad prikladal poživljajočo tolažbo vsem trpečim in blagoslov božji vsem, ki delajo in se trudijo za obstanek slovenske narodne skupnosti.

Moja najbolj vroča želja je, da bi prvi vsi zvesti Slovenci opustili vsa morebitna nerazumevanja in vse druge, v primeri z blaginjo naroda drobene interese in združili vse svoje sile za svojim domobranstvom in enotno pripravljenost in skupni udar vseh Slovencev po komunizmu, ki prihaja v znamenju smrti.

Potem naš veliki petek ni bil zastoj!

Potem bo naš mali narod doživel svoje poveljanje in vstajenje svobode na častnem mestu med — v krvi in ognju preizkušeni narodi nove Evrope.

To vam, dragi rojaki in rojakinje, ob letošnji Veliki noči želi

Vaš general RUPNIK.

Dnevno povelje

generalnega inspektorja Slovenskega domobranstva za Veliko noč

SLOVENSKI DOMOBRANCI!

Z nastopajočim pomladnim prebujenjem življenja obhajamo spomin zmag nad smrtjo, zmago Dobrega nad zlim, spomin vstajenja Odrašenika človeštva.

Za bogobječi in Bogu vdani mali slovenski narod je bil praznik Velike noči vedno globoko občuteni praznik upanja in tolažbe.

V težkih časih, ki jih preživljamo, nam je praznik Vstajenja še bolj simbol naše vere v zmago Pravice, Dobrote in Poštenja. V trdni veri v od smrti vstalega Zveličarja dobiva svoj pravi smisel naša vera v zmago resnične slovenske miselnosti nad tujo zablodo satanskega boljševizma. V tej veri je postavljen tudi naš granitni ideološki temelj pripravljenosti za neodjenljivo borbo s komunizmom do njegovega uničenja, ko bo zabeleste vstajenja slovenskega naroda v vsej sreči in lepoti prav tako neodjenljivega dela za blaginjo in napredek vseh Slovencev, ki verujejo v to, za kar se borimo in kar daje slovenskemu značaju pristno svojskost:

BOG, NAROD, DOMOVINA!

V tem smislu želim vsem častnikom, podčastnikom in vojakom Slovenskega domobranstva za praznike zmagujočega

Boga mnogo tihega veselja, zadovoljnosti discipliniranosti borec in sreče junaske, ki naj jo blagoslovilja vstali Bog Dobrote, Pravice in Poštenja, za kar se borimo, se bomo borili v vseh okolišnih in bomo tudi zmagali, kakor resničen je Bog, čigar ređu je židovski boljševizem napovedal boj.

Zato, domobranci, strnite sile! Ojeklente svoje vrste, ker je od vas edinih, ki boste nekod imenovani najboljši Slovenci, odvisna zmaga in lepša bodočnost slovenskega naroda v svobodi! Utrjujte svoje prepričanje, svojo pripravljenost, disciplino, vzdržljivost in enotnost, ker je v tem obsežna naša zmaga nad boljševizmom in s tem v vsem, zakaj boljševizem je edina ovira na naši poti v za služeno in pravično srečo naše bodočnosti.

Boljševizem pa bo končno podlegel tako zadržno, kakor resnično je Bog premagal smrt! In prav tako resnično bo vstal in živel naš narod! Dajmo mu svoje zedinjene sile na razpolago v zvestem izpolnjevanju svojih domobranskih dolžnosti!

Domobranci, zdravo!

Generalni inšpektor general RUPNIK.

Titove strahovlade je kriva Anglija

Ugotovitve in priznanja angleškega lista — Komunisti sistematično iztrebljajo srbsko inteligenco — Ljudje beže v gore in gozdove

Zeneva, 31. marca. Cesar niso zmogle grške tolpe, se je psovali komunistični Titovim tolvom, namreč dosegli popolno vlado v osvobodjenih delih Jugoslavije, poročila britanski list »Nineteenth Century and Aster«. Značilno za sovražno napredovanje Jugoslovanskega naroda proti Titu, v tem tolvem je dejstvo, da jih je v septembru leta 1944, ko so te tolpe prvič zasedle Beograd in zavajale tam svojo strahovlado, prebivalstvo preganalo, vendar so po treh dnevih s sovjetsko pomočjo Beograd zopet zasedli. Potrdili krvi, ki so temu sledili, so bili pričetek terorja, ki vlada danes v obeh krajih, v katerih sta bila odpravljena zakon in red in kjer vlada Tito po boljševiških metodah. Anglija je v veliko večji meri kakor Sovjetska zveza odgovorna za obstoj

Titove vlade, kajti samo z britansko pomočjo in propagandistično podporo je mogel Tito zasedi Jugoslavijo, čeželo, ki komunistično odznanje in vidi v Titu odvratnega in krutega uzurpatorja, tirana in izkoriščevalca. Jeza prebivalstva je tako velika, da bi lahko prišlo do narodne vstaje, katere bi uničila Tita z njegovima tolvoma, če te ne bi več prejemale podpore od zunaj. Kakor vsi večji pokreti tolv, so si tudi Titove tolpe prilastile znani boljševiški princip, da se mora mednarodna vojna spremljati v državljansko vojno. Zaradi tega je bilo do danes umorjenih v Jugoslaviji že brezštevilno ljudi. Tito sistematično iztreblja srbsko elito. Prebivalstvo večjih predelov beži pred to strahovlado v gore in gozdove. Po konferenci v Teheranu je vlado zmotno mnenje, da bo gverilska vojna zaostovala za resno ogrožanje Nemcev na Balkanu. V tej gverilski vojni je Tito Nemcem zelo malo storil, zato je pa prebivalstvo utrpelo tem strašnejše izgube. Istočasno s tem je bil prvič v novejši zgodovini Velike Britanije njen vpliv na Balkanu izključno in Anglija stoji pred novimi in grozičnimi problemi, ker vojna ne bo vzpostavila evropskega ravnotežja.

Moskva seje povsod nemire

Zeneva, 31. marca. Čeprav poizkušajo svota dokazati, da Stalin nima več namena se dalje širiti komunizem, odnosno uprizoriti svetovno revolucijo, dokazujejo dogodki ravno nasprotno, da si Moskva še naprej prizadeva zasejati povsod nemire, ki bi ji naj njeno delo olajšali. V izdelah, v katerih je bila ta sovjetska taktika uporabljena, so se katastrofalne posledice kaj kmalu pokazale. Rumunija predstavlja zadnji primer. Nesrečni dogodki v tej državi so posledica iz Moskve zavodno provociranih političnih, socialnih in gospodarskih nemirov kot predznak za bodočo boljševiško revolucijo. Vsi Rumuni, ki se bodo protivili tej revoluciji, bodo likvidirani enako, kakor se je to zgodilo v Bolgariji.

Aretacija rumunskega državnika

Stockholm, 31. marca. Kakor poročila »Tass« iz Bukarešte so 28. marca aretirali bivšega rumunskega ministrskega predsednika Vajda-vojevoda.

Skozi trpljenje k vstajenju

Velikonočni zvonovi, v kolikor so še ostali med tolikimi razvalinami in pogorišči slovenskih vasi in njihovih cerkva, nam niti letos še ne pojo veličastne aletuje vstajenja in miru. Se nosimo, onemogel in razbitan narod, križ svoje usode na Kalvarijo, ogori lobanje. Nesmiselno bi bilo zakrivati oči ali mašiti ušesa, pred trdotami položaja, v katerega so nas pred štirimi leti pahili tisti, ki so zakrivali, da smo bili potegnjeni v vojni vrtnice. Proti volji ogromne večine našega ljudstva nam je bila vsiljena zakrinkana »direktna akcija« v interesu mednarodnega židovstva in še bolj v interesu mednarodne reče revolucije. Nihče še ni mogel napraviti bilance vseh žrtv in izgub, vsaj pa vemo, da smo doživeli največjo katastrofo v naši narodni zgodovini.

Velika noč pa ni samo praznik vstajenja, te najvišje zmage duha nad svojno, duše nad telesno smrtjo. Velika noč je tudi praznik trpljenja. Za vstajenje Božjega sina je bilo treba njegovega trpljenja in ponižanja, to je veliki nauk, ki nam ga daje ta zvišeni praznik, to tolažilo š šepečajo naše trudne in vendar očiščene, v borbi z zlom prekaljene duše v teh pasionskih velikonočnih dneh.

Zaman je ves čas prebujene vigradi z njenim svežim zelenjem in ljubim cvetjem. Samo neke daleč od nas, v svetu, ki se je kot otok pogreznil v morje, zvone velikonočni zvonovi. Tako se zdi človeku, ki ga je utrudil čas. Toda ljudje močne duše se niso nikdar dali uspavati od čustev, ki morš slabice. Ljudje jasne glave in borbene volje dobro vedo, da zemlja ni paradizi in življenje ne praznik; da je, kakor je spoznal že stari modrijan in kakor je lepo in globoko poudarilo krščanstvo, »boj oče vsega«. Vse si je treba priboriti, vse odkupiti s trpljenjem. Usoda ni nikdar naklonjena tistim, ki ne vedo, kaj hočejo, in ki čakajo prekrizanih rok njenih ukrepov.

Samo skozi trpljenje vodi pot k resničnem vstajenju, k pravi svobodi in iskrenemu človečanstvu. To je moral do dna izkusiti tudi mali slovenski narod. To je notranji smisel njegovega pastona. To je zvišeni nauk velikega petka naše zgodovine. Če smo Slovenci imeli nesrečo, ki je bila prihranjena tolikim drugim majhnim evropskim narodom z mnogo bolj razdeljenim socialno strukturo, t. j. z večjim nasprotjem med bedo in bogastvom — nesrečo, da smo postali objekt komunistične revolucije, nas je prav to trpljenje začelo očiščevati in dvigati. Naš narod je postal za cele rodove zrelejši. Naučil se je v bridki soli zgodovine, kaj je dom, kaj je narodno občestvo, kaj je skupnost krvi in zgodovinske usode. Prelita kri, boji za golo življenje, za glavo in streho, za kosček borpnega kruha — vse to nam je pokazalo, da pomeni življenje veliko tveganje in da je bodoča skupna sreča mogoča samo ob skupnem trpljenju, skupnih naporih in žrtvah za to, kar nam mora biti najdražje in kar je tako pomembno izraženo v gestu: Bog, narod, domovina!

Sredi največje nesreče je tudi naš narod doživel v paslonu svojega trpljenja dih bodoče Velike noči. Doživel ga je v tistem trenutku, ko se je začel uprati uničujočemu zlu, ki ga je hotelo vpreči v voz mednarodnega komunizma. Doživel je ga tedaj, ko je nasproti komunističnemu uničevanju in komunističnim pokoljem, ki naj bi pripravili socialno revolucijo, postavil čvrsto in borbeno falango svojega domobranstva. Tedaj se je v njem zgnil življenjski sok nove narodne pomladi, tedaj je začel na svojih razdejanih tleh udarni korak pomladnega junaka sv. Jurija. Tako se sklozi naš pasion že silni oznanjenje vstajenja, ki je dano ljudem trdnega kova in močne volje, dano narodom, ki si s trpljenjem, delom in bojem kujejo lepšo bodočnost.

To bodočnost si tudi mali slovenski narod res kuje s požrtvovalnostjo svojih borec, z nezmernim trpljenjem svojega ljudstva. In prav zaradi tega si svoje bodočnosti ne da vzeti, zaradi tega zagrinje varuje svoj prostor na soncu, svojo sveto pravico do življenja v boljše urejeni in pravičnejši Evropi, ki mora priti in bo prišla. Danes ve vsak naš človek, ki občuti na sebi posledno ali neposredno vso grozo in vso nesmiselnost komunistične revolucionarne akcije, da bo mogel živeti kot Slovencem samo tedaj, če bo Slovencem Slovenca brat in brat bratu človek, ne pa volk. Naša narodna skupnost bo slonela na resnični solidarnosti vseh slojev in stanov, na spoštovanju verske tradicije in preizkušeni moralnih zakonov. Strtni moramo vse dragocene materialne energije, ki so nam jih dale borbe naših dni, ter načrtno pripravljati poleg materialne tudi moralno obnovo slovenskega človeka, kajti samo moralno prenovljen človek bo omogočil našemu narodu njegovo resnično vstajenje.

Morda je prav letošnja Velika noč najprimernejši trenutek, da se ob pomankljivi vsega lahkotnega, idilnega, zunanje glava okrasja velikega praznika tem globlje zamislimo v bistvo pastona, v smisel vsega, kar je naš narod doživel in pretrpel v zadnjih štirih letih. Tedaj nam bo jasno, da naš problem ni samo v materialni obnovi, v omogočenju boljšega in pravičnejše urejenega socialnega in gospodarskega življenja, ampak da mora vzporedno z materialno obnovo, ti tudi moralni preporod. Obnova pomeni, pravna reda in duhovne discipliniranosti so cilj, brez katerega bi bilo vse drugo zgrajeno kakor na pesku. Najboljši možje in žene našega naroda so policarji, da prispevajo k temu ne le besede in mišči, marveč predvsem to, kar je naučnikovejšee: dobre vzgleda. Če ne bi mogli in znali izkoristiti silnih moralnih energij, ki nam jih je vzbudila doba trpljenja in bridkih preizkušenj, tedaj bi bile vse žrtve zaman. Toda mi verujemo v zdravje in v moč slovenskega ljudstva, zato tudi verujemo, da bo potem, ko bo odvrnjena uničujoča nevarnost komunizma, uspešno reševalo in rešilo vsa pereča vprašanja svoje materialne in moralne obnove. Tedaj bo tudi Velika noč zopet praznik čiste radosti, sončnega prebujenja, simbol velike duhovne povzdige.

Prispevajte za velikonočno zbirko socialne pomoči!

Uradni razglas obveznicam delovne službe

Na podlagi piziva, ki ga je izdal Höherer SS- und Polizeiführer im Wehrkreis XVIII, SS-Obergruppenführer und General der Polizei Rössner, se morajo vse neporočene ženske v starosti 16 do 45 let javiti in vpisovanje in to na istih zglasovalnicah, kakor so bila določena za moške.

Javitve se morajo (po začetnih črkah svojih priimkov):

- dne 3. aprila 1945 A—G;
- dne 4. aprila 1945 H—L in N;
- dne 5. aprila 1945 M, O, R, P;
- dne 6. aprila 1945 S—Z.

ZGLAŠEVALISCA

poslušajo v tih dneh od 7. ure zjutraj do 20. ure zvečer in so naslednja:

Okraj I: mestno središče in Bežigrad.

Ta okraj je znotraj sledečih meja: Železniške proge na Kamnik, Gorenjsko in Trst, Erjavčeva cesta, Gradišče, Kongresni trg, Dvorjni trg, Ljubljanska, Resljeva cesta, Ortomirova ulica, Rižarna, Dečkova ulica, proti severu pa mestna meja.

Zglasovalnice: Miklšičeva 20, — sobi št. 200 in 201.

Okraj II: Udmata—Moste.

Obsega vse prebivalstvo znotraj sledečih meja: Resljeva cesta, Ortomirova ulica, Rižarna, Dečkova ulica, mestna meja proti severovzhodu do Ljubljane pri Fužinah in Ljubljanska do Resljeve ceste.

Zglasovalnice: Duča Antona, Stajmerjeva cesta 1.

Okraj III: Poljane-Kodeljevo—Štepanja vas.

Znotraj sledečih meja: Proti severu Ljubljanska od Tromostja do Fužin, proti vzhodu mestna meja do vrha Golovca, proti jugu Golovec, cestno križišče Dolenski železnice s Hradskega ceste, Grajska planota, Grad, Mestni magistrat in Stritarjeva ulica do Tromostja.

Zglasovalnice: Lauter Joško, Poljanska cesta 21.

Okraj IV: Stari trg—Prule-Trnovo—Rakovnik

Znotraj sledečih meja: Tromostje, Stritarjeva ulica, Mestni magistrat, Grad, križišče Hradskega ceste z Dolensko železnico, Golovec, blok proti vzhodu in mestna meja proti jugu (vključno kraj Črna vas), proti vzhodu do Malega grabna in vzdolj njega do Zelene poti, od tam čez Kopaljsko ulico, Gradišče, Gorupovo ulico, Gradišče, Kongresni trg, Dvorjni trg in Ljubljano nazaj do Tromostja.

Zglasovalnice: Ražem Zoran, Žabjek 3.

Okraj V: Rožna dolina—Vič—Erdo.

Meje: Proti severu Rožnik, Drenikov vrh, Šišenski vrh, grad Tivoli, Erjavčeva cesta, proti vzhodu: Gradišče, Gorupova ulica, Gradišče, Kopaljska ulica, Zelena pot, proti jugu Mali graben, proti zahodu mestna meja.

Zglasovalnice: Hrčvatn Maks, Rimska cesta 21.

Okraj VI: Šiška—Dravice.

Meje: Železniške proge na Kamnik, Gorenjsko in Trst do križišča z Erjavčevovo cesto, grad Tivoli, Šišenski vrh, Drenikov vrh, Rožnik proti zahodu do mestne meje in zatem do kamniške žel. proge.

Zglasovalnice: Sanc Jurij, Gosposvetska (Celovška) 72.

Vse mejne ulice spadajo v okraj, kjer se prvič imenujejo in sicer: Erjavčeva cesta, Gradišče, Kongresni trg, Dvorjni trg, Resljeva cesta, Ortomirova ulica, Dečkova ulica — v I. okraj.

Hradskega cesta, Stritarjeva ulica — v III. okraj.

Zelena pot, Kopaljska ulica, Gorupova ulica v IV. okraj.

Vse pozvane ženske naj se javijo na zglasovalnicah pravočasno, da se bo moglo vpisovanje gladko in čim hitreje opraviti. — Javitve se morajo vse neporočene ženske navedenih letnikov razen tistih, ki so že v delovni službi.

Dne 17. marca objavljene nove odredbe o obvezni delovni službi so v vsej zavedni in uvidni javnosti našle najbolj odmevni prvotni strah, ki so ga nekateri še morda imeli pred obveznim delom, je minil zlasti tudi zaradi tega, ker prihaja pomlad, s katero odpade večina vremenskih neveselosti. Zdravi, zagoreli obrabli, ki jih dan za dan srečujemo na ulicah, pa so še dokaz več, da delo, ki ga pionirji opravljajo za dobrobit skupnosti, ni tako težko in naporno, marveč včasih celo prijetno in zdravo.

Pojamila, ki jih je naše časopisje prineslo ob priliki objave novih odredb o obvezni delovni službi in ki so se tikala takrat predvsem moških, veljajo v polni meri tudi za ženske. Pozvani moški so razumeli potrebo časa, enako pa tudi čutili dolžnost do vseh tistih, ki jim bodo novi vpoklici pripomogli, da se po mesecih dela zopet vrnejo v svoje poklice. Predvsem pa je naletelo na popolno razumevanje pojavnosti o potrebi zamenjave za poljske delavce in kmete, ki jih čas kliče na njive, da bo tako zagotovljena bodoča prehrana našega naroda in s tem seveda tudi mesta.

Po obvezni zglastitvi, ki so jo opravili v preteklih dneh moški, je prišla sedaj vrsta na neporočene ženske od 16. do 45. leta. Poziv neporočenim Ljubljankam, ki prihaja ob uri velike nevarnosti, preteče od boljševega sovražnika, je poziv na skupno delo v varstvu domovine. Priprani smo, da bodo pokazale ženske enako razumevanje, kakor so ga pokazali moški in kakor so ga pokazale že tudi vse žene in dekleta, ki so bile pozvane na delo že pred tedni in meseci, med njimi tudi mnoge poročne žene. Tem bo, sedaj omogočena zamenjava in se bodo mogle vrniti k svojim rodbinam. Neporočne ženske, ki se bodo prijavljale v prihodnjih dneh, bodo torej opravile tudi lepo socialno in človečansko dolžnost. Tem lažje bo to, ker stopamo v pomlad, ko bo veselje delati in se gibanje na prostem.

Vsa pojasnila, ki so bila objavljena ob priliki prilaževanja moških, veljajo, kakor rečeno, v splošnem tudi sedaj, ko je izdan poziv za prijavo žensk. Prijava ne pomeni, da bodo takoj poklicane vse obvezanke. Vpoklici bodo sledili postopoma, kakor se bo pokazala potreba. Prijava pa je potrebna, kakor za moške tudi za ženske, zato, ker se bo morala vsaka izkazati s potrdilom, da se je res prijavila.

Priprani smo, da se bodo pozvane ženske, upoštevajoč vse navedene razloge, radi prijavile in tako prispevale svoj delež v prid domovine.

Uvedba poletnega časa

Dne 2. aprila se uvede poletni čas tudi pri nas. V noči od 1. na 2. april se ob 2. zjutraj pomaknejo vse ure za eno uro naprej. Ne pozabite tega storiti tudi vi! Poletni čas velja za vse javno in zasebno življenje.

Zatamniteni čas

za teden, ki začne 2. aprila 1945 in teče do vstetega 8. aprila je od 20.25 do 6.20

Pri določitvi zatamnitenega časa je že upoštevana pomaknitev ure za 60 minut naprej.

Obratovadni čas v trgovini, obrti in industriji

Sef Pokrajinske uprave je z odredbo VIII. št. 1172-3 z dne 30. marca t. l. predpisal novi obratovadni čas:

1. Obratovadni čas v industrijskih in obrtnih obratih se določa dnevno (razen nodelj in priznanih praznikov) od 7. do 11. ure in od 16. do 20. ure. V primeru letalskega alarma se delo zopet prične 20 minut po danem predalarnu signalu znak pade v delovni čas.

2. Prednja določba ne velja za obrate: a) ki delajo pomoči, b) ki delajo v treh posadakah, c) ki so po določbah letalsko zaščitnih oblasti zavezani delati med alarmom in d) za dela zunaj delavnice (pri naročnikih na zgradbah i. t. d.). Za te obrate in dela veljajo določene določbe.

3. Obratovadni čas v trgovinskih obratih, zasebnih zavodih in pisarnah se določa dnevno (razen nodelj in priznanih praznikov) od 7. do 11. ure in od 15. do 19. ure.

4. Prednje določbe stopijo v veljavo dne 2. aprila t. l.

S tem je razveljavljena odredba VIII. št. 1172-1 z dne 23. marca t. l.

Prodaja tekstilnih izdelkov

Po odredbi Vrhovnega komisarja za operacijsko ozemlje Jadranske Primorje je za Ljubljansko pokrajino dovoljen nacionalni kontingent tekstilnih izdelkov za prodajo na posebne nakaznice oz. oblačilne izkaznice.

Zadevna odredba Sefa pokrajinske uprave bo objavljena v prihodnjih dneh.

Novo cene za vožnjo s tramvajem

Komisar za cene za Ljubljansko pokrajino je odobril Maloželezniški družbi d. d. v Ljubljani sledeče najvišje cene: 1 vožnja 1.50 lire, vsak komad prtljage ali psa 1.50 lire, mesečni vojni listki za določeno progno 90 lir, neomejeno za vse proge 180 lir, dijaški vojni listek 40 lir, delavski tedenski vojni listek (4 vožnje dnevno) 13 lir, bloki z 10 voznimi listki 13 lir, kazenski listki 5 lir.

Gornje cene stopijo v veljavo s 1. aprilom 1945.

Velikonočna številka 'Slovenskega domobranstva'

Izšla je velikonočna številka revije slovenskega domobranstva. V običajni okusni opremi se je uvrstila v vrsto po opremi in vsebini pestrih in zanimivih številki te priključne revije, po katerih tudi rado sega naše občinstvo.

Izšla 16. številka je po svoji raslovi in sledenju v dveh straneh, polnih slik velikonočnih prizorov, kila velikonočnega nastrojenja. Uvodnik »Brez znanja ni miru« je napisal urednik revije g. Ljanko Urbančič. V njem sporoča slovenski velikonočni pozdrav, ki se glasi: »V slovenskem domobranstvu za generalom Rupnikom v boj, da si priborimo zmagajočo in z njo tudi mir.« Za člankom »Naša velikonočni običaji« sledita dve pesmi, ki sta ju prispelava Nikolaj Jolečnik in Mirko Sušteršič. Naslednje strani revije so posvečene vojaškemu in političnemu položaju, ki ga izpopolnjuje prispelavek »Prvi in odločilni pogoji«. Presestuje se slike, ki jih revija objavlja o nedavnem terorističnem letalskem napadu na starodavni stiški samostan. Poleg poučno-zabavne belestritice se vsebine ima velikonočna številka tudi obširen pregled dogodkov doma in po svetu. Uspejo številko zaključuje praznični besedi in sliki: Naša zemlja nas kliče!

Nezanesljivost angleške pročevalske službe

Zeneva, 31. marca. V britanski spodnji zbornici je izjavil poslanec Davies, da bi bili romski zavezanci celotno nemško armado že trikrat ali štirikrat pobiti ali zajeti, če bi se hoteli znesti na poročila britanske radijske družbe! Informacijski minister Brandon-Bracken je odgovoril, da ne vodi britanski radio nobene statistike o sovražnikovi izgubi, temveč podaja samo razpoložljive številke. Ta izjava pomembno osvetljuje nezanesljivost britanskih uradnih vojni poročil.

Komunistični tolovaji na Dolenjskem in Notranjskem so imeli v marcu 800 mrtvih

Čprav na Dolenjskem in Notranjskem v marcu ni bilo večjih bojev domobrancev proti komunističnim tolovajem, je bil vendar prav redek dan, da domobranske enice pri svojih obhodih ne bi kje udarile po tolovajskih kraljih. Izid spopadov je bil tak, kakršni je že dolgo običajen, namreč ta, da so tolovaji bili povsod pogurani v beg in da so v večji utrpeli občutne izgube. Poleg domobrancev so jim zadali več hudih udarcev tudi oddelki srbskega dobrovoljskega zbora. Po dosežaj znanih podatkih so znašale tolovajske izgube v mesecu marcu in zadnjih treh dneh februarja okoli 800 mrtvih. Precej tolovajev je bilo ujetih, občutne pa so tudi njihove materialne izgube, ki so jih pri spopadih utrpeli. Ti udarci so za komuniste tem bolj boleli, ker v zadnjem času vedno težje nadomeščajo izgubljene opremo, posebno pa izgubljeno moštvo.

Domobranske čistilne akcije v marcu so obsegale predvsem področja Žužembek-Trebneje-Primkovo-meja, Velike Lašče-Ribnica ter novomeški okoliš. Boje na prvotimenovanem področju so izvajali komunisti sami. Hoteli so si za vsako ceno izsiliti dostop do Stajerske, da bi tam svojim tolovajskim edincem spravili v roke nekaj oskrbe, ki jim je silno primanjkuje; sami pa bi dobili z ene strani nove prilisne mobilizirance. Tudi drugače komunistični komandanti zelo grize, da so jim domobranci presekali zvezo s Stajersko. Zaradi tega so zbrali za svoj napad kar vse brigade svojega »VII. korpusa«.

Američani

Ugleden nemški publicist, ki službeno biva v Ljubljani, nam je dal na razpologo naslednji zanimivi in za nas tudi informativni članek:

V zaporih v L. sedijo ta čas nekateri Američani. Nemške policijske čete so jih ujele v borbah s tolovaji. To so sestreljeni zračni gusarji. Marsikateri dan so se prej v skupinah po šest ali sedem letal preletali čez Primorje, Kranjsko in Stajersko v Nemčijo, kjer so se iznebili uničujočega bremenja in se vrnili po isti poti. Morda jim je bilo to, kakor marsikaj v njihovem vojevanju neke vrste nadomestek sporta in lov za rekord. Lepega dne pa jih je nemška krogla smela iz lastne varnosti. Letalo se je razbilo, sami pa so dobro odnesli in pristali s padalom v enem izmed velikih gozdnih področij v Južnih Alpah, kjer ni nič drugega kakor drevesa, kamenje in tolovaji. Preden so se jih mogle polastiti nasledujoče nemške patrrole, so letalci našli pot do svojih zavezniških tolovajev. In kajpada bili tega nemalo veselji. Počutili so se kakor Robinson, ki je našel svojega zamorca Petka. Toda ne za dolgo. Prišla je zima, mraz, meter visoki sneg. Predvsem pa so nemški zasledovalci prišli banditom na sled, spravili so jih iz njihovih skrivališč, kjer jih preganjali tedne in mesece iz enega kopa Alp v drugega. S tem je bila robinzonada brez pri kraju. Lakota je grozila, prav tako bila smrt in vselaj in vsepovod so naleteli na vztrajne nemške in slovenske zasledovalce.

Zdaj so Američani za železniški rešetkami, dokler ne bodo odvedeni v pristojno ujetniško taborišče. Godi se jim »very good«, kakor sami smejeje zagotavljajo, pri čemer pa brččas sami ne slutijo, kaj bi se jim bilo zgodilo, če bi bili prišli v roke n. pr. gorenjskim kmetom, katerih vaški mir in starinsko posest so nesmiselno in zločinsko razbili. Eden izmed njih je ameriški Nemec. Z njim se lahko po nemško prav dobro porazgovorimo. Ako hočemo od njega zvedeti, zakaj je prav za prav v vojni, skomigne z rameni in zagotavlja, da res ne ve kakega pravega vzroka. Ogorčen bi rad vedel, kdo in zakaj je izumil »spartanec«. Ti so docela odved. »V Ameriki jih tudi ni!« Ko smo njemu in njegovim tovaršem razložili, kako gledamo Nemci na vojno, na nje vzroke in sovostilo, je bilo kakor v solj, kjer neizgovorno prevzame pouk nov, zanimiv učitelj. Vse napne usesa in pozorno in napeto gleda govorniku na usta.

Nikoli niso ti visoki, življenjsko nevarni mladeniči čuli tako strnjeno govoriti o svojem najvažnejšem življenjskem vprašanju. Tudi oni stavijo na koncu nekatera vprašanja, vendar opaziš, da jim je vsa reč res popolnoma nova. O vsem tem morajo zdaj najprej nekoliko razmišljati. Bodočnost v taborišču jim bo za to dala dovolj priložnosti.

Drug primer: Pri nekem pohodu nad tolovaje se je prijaviel pet ameriških prebežnikov pred nemško črto. Izkazalo se je, da so ti možje neke pobegnili in polni pričakovanja izginili v gozdu. Tudi ti so si brččas življenje tolovajev čudno predstavljali. Vsekarer so bili po nekaj tednih tako do kraja »knock out«, ne da bi sploh bili nekje delovali v borbi, da so sami z vsemi sredstvi poskušali potiti do nemških čet, ne glede na posledice.

Tretji primer: Pred nedavnim časom je prišel do besede neki zastopnik ameriškega časopisa »Time«, potem ko se je vrnil v Ameriko po dveh letih bivanja v Evropi, kjer je živel pri ameriški armadi. Zanimivo je, da tudi on sodi, da je eno izmed najbolj pogostih (in tudi eno izmed najtežjih) vprašanj, s katerim si ameriški vojniki v Evropi stalno ubijajo glavo; da bi vendar že izvedeli, zakaj se prav za prav borijo.

Dejstvo je torej, da široka množica onkraj velike luže resnično ne ve prav, zakaj je bila potegnjena v sedanjo vojno. Marsikaj je sicer o tem zapisanega v velikih listih, hrupno in v očeh bodeče. Toda le malo jih je, ki bi to razumeli, res razumeli in pritrtili. Kaj takega prepustajo — res demokratično — vladnemu šefu. Zaradi tega so mu vendar nedavno podajali uradno dobo. Clovek bi mislil: ta pa vendar mora vedeti, saj si je pri svojem vojevanju moral nekaj zamisliti in gotovo o tem tudi dnevno razmišljati. Tako bi sodil clovek! In tako so menili tudi ameriški vojniki, dokler so se bili »onkraj«, na oni strani velike luže. Zdaj, na bojiščih, se jim vzbujajo prvi rahli dvomi.

V družini ameriškega prezidenta pa očitno ne sodijo vsi skupno in složno o prezidentovih pomilih glede pomena in nujnosti te vojne. Vsekarer si pripovedujejo — kakor to ameriški listi že delj časa posmišljivo namigujejo — o Rooseveltovih sinovih in njihovem izletu v Evropo tako reč, da je kaj takega celo za uspeš ameriških vojakov preveč. — Čeprav so ta uspeš mars česa vajena! Tam pripovedujejo, da oba izletnika nimata pojma o vojaščini. Pri tem pa ne početa nič nenavadnega, neamerikanskega. Zamenjata bivak z weekendnim šotorom, gumijasto kopalno kad, ki jo imata stalno s seboj, pa z luksuzno kabino, in spartansko vojno pujo s svojimi siceršnji, udobja vajeno vsakdanjostjo. Da pri tem že v Franciji in v Južni Italiji nista marala poseči v frontno bojevnost, se razume takole po sebi. Rajši sledujeta v vojni za fronto s tem, da v zaledju uganjata neumnosti, kar je znano vsem ameriškim vojakom. Na fronti jima kratko in malo odtrajajo vojaščno ne glede

de na to, da sta oba tako naglo dosegla znatno vojaško stopnjo.

Toliko čuta za pravilni vrstni red se je torej še ohranilo med ameriški vojniki! Morda so si ga na novo pridobili med regljanjem strahinje in v ognju granat. Razen tega končno pričakuje ameriški demokrat kaj posebnega od otrok iz tako »dobre hiše«, od katerih se nadeja česa vzornega in zglednega. Ali mar preseneča, da so ameriški vojniki v tem primeru tako razočarani?

Tako je torej z otroki ameriškega prezidenta!

Njih gospa mama se je nedavno prav tako izjavila na ne doosej nedvotumen način in sicer o tako imenovani biološki kodačnosti drugih narodov. Stori je to pred žurnalistični svetje dežele in je bila prav tako presrečena kakor njen mož, ko se je vrtil od teoretično že tako popolne zmage v Jalti, poln zaupanja. Kakor on, kaže tudi ona nepremagljivo nagib, da daje propise majhnim in sibirskim narodom. Po njenih nazorih morajo biti evgenični izgled teh narodov nečisto slabi. Tega vprašanja se ona loteva ne tako, kakor to delajo resni znanstveniki s tem, da mirno in stvarno upoštevajo pomast in vprašanje in krivuljav razpoda, marveč — docela po ameriškanski — ona ravna najbolj nedemokratično: kaj mora storiiti demast: ona vsiljuje tuji ljudem svoj lastni žej celo na polju prilivno navodilo, povra še celo na polju ročju, ki strpi najmanjši šalj. Saj vendar nič ni tako prepričujočega svobodni odločitvi clovekovi kakor razpad, — pa bodi že, da se tudi tu p-dredne slobodi vseh zakonov. Toda tega res ni mogoče trkati o izjavah gospe prezidentove. Saj ona zastopa značilno ameriško stališče, da morajo biti porodi po tej vojni pridržani tistim, si imajo denar v te namen. Ona izjavlja nič več in nič manj — in ker to počena gospa Rooseveltova, učinkuje to na Američane kotkor toliko avtoritativno — da mora velja poskrbeti za to, da se siromasti narodi odvajajo vzejati v svojih družinah proved otrok. Samo tisti, ki lahko tek blagoslov primerno vzdržuje in gospodarsko podpre, ima po njeni sodbi pravico do njega. Nedvotno je gospa Rooseveltova pri tem — kakor vedno — mislila in prvi vrsti na »Bogji vsečino dežel«. Kakor Američani sikavno domišljajo imenujejo svojo Ameriko. Statistika pa na nobenem drugem področju ne govori o tolikanj nasprotnih tendencah; kajti v Ameriki je sistem enega ali dveh otrok v navadi. V marsikateri, do slej gospodarsko sibirski deželi je število otrok v popolnem opreču z denarnam mošnjikom. Toda če je že toliko tega postojlo v ameriškarni luksuzna zadeva, zakaj to ne bi bili tudi poroki? Morda so tam evgenični in zdravniški že na delu, da iznajdejo neboleč način porajanja. A brččas se tudi Američanom ne bo posrežilo, da bi odstranili vse novčestice tega postopka, ki je peč po Stvarnikovi vojni zvezan z značno mezo žrtvovanja in bolesti. Zdravi, prirodni narodi so še vedno znač. Sedaj; niso z dolarji blagoslovljeni, vpraš na tem področju premagali čete gore težav s čvrsto vero v svojo bodočnost.

Pravi izbruhji veselja izzvenjavajo v ameriških česnikih in česopisih že leta sam vsakokrat, kadar se posreči zbiti kakšno nemško mesto. Tam imenujejo to s širokoinovim izzavom »prezračilno bombažiranje«. To pa nikakor ne izključuje, da se ne bi »prezračilje« kdaj pa kdaj tako takozvano izjavljalo kakor nečastno, ko so po komunisti zasedli ne samo Bezel, marveč celo Kuril. Toda tudi podobne takšne smole gredo — uradno in neuradno — naglo in s skomirnim rancen. Kdaj pa kdaj srazeno obzaloovanje je nameroma ceneno, vendar neko popusti v tedaju, ako se pogostokrat uprjavlja. Tudi najbolj dobrodušno svetovno javno mnenje počasi ne mara več verjeti v nesprejete prijetiljave.

Kdo se med to kategorijo ljudi se kolikor toliko izpostava? Tu se razbujajo vse dosej veljavni zakoni duševnosti. Ta človeški žak je poln nasprotij in je konec koncev nepredvidljiv. Američani, sam bi rad veljal za »prezračilje« novega, ko noličaj »časur se ni bilo«. Mnogi Evropejci so se dovoljo študij čez veliko lužo, se Američanom brez miselnosti prijavili to svojstvo kot mladostnik in Američki je to bilo všeč. Mar ni ta človek prav tako napetna kakor tista, po kateri so pred desetletji v liberalni dobi po sodnih dvoranah posebno obzirno sodili in oprečevali zločince zaradi tega, ker se niso bili povoljeli? Kdo se ni veselil dobre mere, drzovitosti in paglavstva? Toda brezobzirnost in prava navivnost sta resnično dva pojma. Odobravalji nepravišene prestopke zgolj zato, ker jih izvršijo mladostniki, je del precej nevarne »slepe ljudbe«. Ta je pogubna ne samo v družini in družbi, marveč tudi med narodi, saj tam kakor tu docela prevrta pravila človeške skupnosti.

Dokler je ameriški novi Sloveck ostal znotraj »slovenskega kontinenta«, dokler je z dolga naba prihajal samo za čuška, v Evropo, smo ga lahko imeli za čuška. Danes ne več. Danes, da bi ne le sam imel brezmejno zahtevno, da bi ne sam bil edini vse prav, marveč, da bi ne sam bil edini pravnik. Težko je natičje njegove demokratičije. Tisti »ameriški pobes«, ki so se mu nekateri v miru oddačle smehljaji, je odvrgl kričajo in nam kaže svoj novi obraz. Pri tem tu je najbolj nevarno, da ni mialo ne stiti, kako brutalno pokopava pod seboj zgodovinske danosti tisoletij, kulturne dejstva najvišjih vrednot, kratko rečeno: vsu duhovno hierarhijo, na njeno mesto pa brezobzirno postavlja svojo novo oblast.

In še se nadejajo ljudje, zlasti v manj prizadetih predelih Evrope, ki se od teh »svobodiltelevje« nadejajo, da bodo upoštevai njih lastno vrednost, da in celj želijo njihovega prihoda. Kdo ne bi tu pomislil na Gođejevega »Čarovnikovega učencea«!

Konferenca zastopnikov kitajskega naroda

Nanking, 31. marca. Dne 20. marca se je pričela v Nankingu tridnevna konferenca zastopnikov kitajskega naroda. V prisotnosti zunanjega ministra Cuminjaja, vojnega ministra, šefa kitajskega generalnega štaba in 52 odposlancev je otvoril Čengkungpo konferenco v zastopstvu državnega predsednika. Sklenili so, da bodo med drugim zahtevali, da umaknejo zavezanci svoje čete s kitajskega ozemlja in da bodo protestirali proti ameriškemu bombardiranju.

Nankinska lista »Min Kuo Jih Paov« in »Ohung Paov« poročata iz konferenci kitajskega naroda: Ni dvoma, da se ne bi Američani nekega dne izkrali na kitajski celini in da ne bi kitajski narod zaradi tega mnogo trpel. Da se beda ne poveča, moramo poizkusiti preprečiti izkrcanje in Čunkingo Kitajski pozvati, naj preneha z uporom v korist splošnega miru. Nadejaje je važno, da smo si na lasnem, kako bi invazijo preprečili in kako bi istočasno uredili čisto in življenjsko preosnovno kitajskega naroda.

Komunizem in demokracija

Ne poznamo ideologije in družabnega sistema, ki bi bil tako brezobseben in protioseben, ki bi tako zanikal svojstvenost osebnosti, ki bi tako usiljeval človeškega duha snovno bitnosti, ki bi propovedoval tako popolno kolektivizacijo in mehanizacijo človeka v nekaki »masovni duši«, ki bi tako zanikal vse prvine individualnega življenja, kakor osebnost, družino in narod, ki bi bil tako protinaraven in ki bi zato tako malikoval nasilje v politični in socialni borbi, kakor to dela komunizem. Prav tako pa tudi ne poznamo sistema, ki bi kljub temu hotel veljati za bolj »demokratičnega«, kakor hoče veljati prav isti komunizem.

O demokraciji in demokratizmu bi se dalo povedati marsikaj. Dejstvo je, da je velik del človeštva nad njima razočaran, čeprav ju je nekaj postavil med svoja najvišja načela in ju še danes rad navaja za svoje geslo. A to je zadeva, o kateri v tem članku ne mislimo govoriti. Na tem mestu nas zanima geslo demokracije v toliko, kolikor ga komunisti neprestano zlobeljabo za svojo slepino agitacijo. Malokatero besedo imajo namreč zlasti v zadnjih letih tolikokrat na jeziku in malekatero tako zlorabljajo kakor besedo »demokracija«. Istočasno, ko v praksi povsod, kjer so že na oblasti ali se zanjo še borijo, zanikajo in gazijo načela, ustanove in postopke demokracije, imajo stalno na jeziku demokratske svobostne pedinecve in narodov, svobodo vesti in prepričanja, svobodo govora, tiska in združevanja, samoodločbo, tajne in svobode volitve in kar je še podobnih krilatki. Komunisti grede celo tako daleč, da jim niti beseda »demokracija« sama več ne zadostja. Oni hočejo biti več kot demokraci. Oni niso samo za ljudovladno ali vlado ljudstva, kar beseda »demokracija« pomeni, marveč so za nekaj višjega, za »pravo, pristno, dosledno, nepotvorbno, novo« in ne vsmo kakšno še sljudsko ljudovladno, kakor da demokracija ne bi bila načelo.

V resnici je komunizem istovaren s popoln najhujšega nasilja ne samo v pogledu svoje politične metode, kako porušiti vsak njemu nasprotni družabni red in priti do oblasti, marveč tudi v pogledu njegovih trajnih in skrajnih posledic, to se pravi, ne samo za časa revolucije, nego tudi po izvedeni revoluciji. Komunizem je nepovrnoden, zato pomeni nujno in trajno nasilje. On more uspeti je v revoluciji in se obrdati le z diktaturo. V svobodi se ne uveljavljajo in s svobodo propade. Ne poznamo zgodovinskega primera, da bi komunizem uspel brez nasilja tudi tam, kjer je užival popolno svobodo delovanja, in ne veštjemo, da bi se mogel obrdati na oblasti, ki jo je dosegel z nasiljem, čim bi dopustil svobodo.

Kjer in kadar zahteva komunizem zase svobodo, kjer in kadar se sklicuje na družajlanske demokratske svobostine, tedaj zahteva to svobodo le zato, da jo zlorabi za uničenje nje same. Zato ni večje prevere, kakor je komunistična igra z demokracijo. Komunizem in demokracija sta dva pojma, ki si popolnoma nasprotujeta in drug drugega izključujeta. Komunisti le predržno špekulirajo na nepoučenost ljudskih množic, ko si dovoljujejo to protivolje. Kljub vsem komunističnim prevaram, h katerim so se zatekli po zadnjem kongresu kominterne, ki je dovolil in celo nasvetoval komunističnim strankam, da taktizirajo s programskimi načeli, ostane resnica le ena, da črno ne more biti nikdar belo.

Z demokratskega stališča je težko razumeti in razložiti n. pr. sledeča, doslej še nepreključna dejstva:

Program komunistične internacionale, ki je obenem obvezen program za vse komunistične stranke sveta, pravi: »Komunistična internacionala, mednarodno združjenje delavcev sveta, se bori... za ustanovitve proletarske diktature po vsem svetu.« V Stalinovem »Leninizmu« čitamo: »Proletarska diktatura ne more biti popolna demokracija, demokracija za vse.« Na drugem mestu je Stalin napisal: »V naši deželi ni tiskovne svobode za buržuazijo... Nikdar nismo imeli namena, dati tiskovno svobodo vsem razredom, niti namena, da bi osredili vse razrede...« Ob objavi nove sovjetske ustave, ki jo proglašajo komunisti za »višjek demokracije«, je Stalin izjavil: »Glede popolne svobode drugih političnih strank, razen komunistične, ne more biti govora.«

Ta načela so vzorji tudi slovenskih komunistov in vendar hočejo biti »demokrati«. To je vsekarer zelo težka zadeva. Na kraju se bodo komunisti že morali sprizjantiti tudi v svoji taktiki, da je komunizem komunizem, demokracija pa demokracija, da ni to eno in isto, marveč dvojje. Do istega spoznanja pa bodo prej ali slej prišli tudi demokraci, ki so se pevezali v neprimerno zvezo s komun

Domobranstvo, klicar našega vstajenja

Štiri leta potekajo, ko smo bili po vojaškem zlomu Jugoslavije na Veliko noč leta 1941, tudi Slovenci pahnjeni v vrtnice posledice, ki jih je to dejstvo povzročilo. Danes, na praznik Vstajenja in pomladi, ko vse brsti v novo življenje, se oziramo na pretekla vojna leta, ki so bila za nas Slovence še prav posebno težka. Poleg težav, ki jih prinaša vojna, se sama po sebi, smo morali Slovenci prestati in tudi še danes prestajamo neprimerno težje breme — breme domače, od sinov lastne krvi povzročene bratomorne vojne.

Kot ogugni plaz so po letu 1941, svignili po naši ožji domovini: zublji boljše-više revolucije, odti sedaj v to, sedaj drugo agitacijsko, geslo, noseč pa v sebi vedno le eno — smrt našemu narodu, Tisoči so padali za neke utvarne ideje, gorili so domovi, rušile so se cele vasi. Narod je trpel do obupa.

Zlovošče sile, ki so grabile po našem narodu, so se pri nas počutile popolnoma varne. Narod, ki je jecal pod svojokupno okupacijo, je moral doživeti tudi to, da sta se dva njegova največja sovražnika znašla v prisrčnem sodelovanju in vsak s svoje strani zadajala narodu globoke rane.

Vse to je moralo roditi posledice. Izživani in trpinčeni narod, ki so mu pod krinko svobode in lepše bodočnosti prinašali zasluženejše in pogin, je hotel živeti. Zato se je uprl. Iz svoje srede je rodil borce in masovalce. Iz majhnih skupin in skupnic, ki so stopile v borbo za očuvanje osnovnih človeških in narodnih vrednot, se je rodil kmalu široko zajet pokret, čuvar slovenskega življenja, imovine, krščanskih in človečanskih izročil, in stopil v nezaprano borbo z vsemi, ki so mu te vrednote krtili in uničevali.

Tako se je rodilo slovensko domobranstvo, klicar slovenskega vstajenja, masovalec vseh grozot, ki so jih zakleti sovražniki našega naroda povzročili njemu, najmanjšemu, a najbolj izpostavljenemu v tem delu Evrope.

Domobranci, ki so po svojski kapitulaciji pod novimi razmerami na poteptani narodni njivi zoračili brazdo boljše, mirnejšega in srečnejšega življenja našega izmučenega ljudstva, danes na praznik Vstajenja lahko s ponosom gledajo na svoje delo. Štir letni čas njihovega nesestnega prizadevanja za blagor očetnjave je poln uspehov na vseh področjih. Uspejo jim je, da so prekalili narod, ki je bil že na robu obupa, mu vili nove volje, novega življenja in ga popeljali kvišku, iz mrčnih globin k svetlobi, soncu.

Domobranci, ki so kot spontana reakcija naroda na nasilja in grozodejstva, ki so jih povzročili komunisti in domači izpriženci, posegli po orožju, da tako ubranijo življenje in imetki sebi in svojim, vsemu narodu, niso ostali samo pri tej ozki nalogi. Niso priliči samo kot nosilci reda in mira v naše katične in razburkane prilike, niso se postavili samo kot jez nevarnosti, ki je pretila uničiti vse, kar nam je še preostalo, marveč so svojo nalogo pojmovali mnogo širše. V globoki zavesti, da narod ne potrebuje samo krepke udarne sile, ki naj uniči sovražnika njegovega obstoja, marveč da naravnost hlepi tudi po zdravilju, tolažilju in propovedniku, ki bo pozdravil velike duhovne rane, ki jih je povzročil vojni čas s svojimi razkrojevalnimi revolucionarnimi idejami, se je domobranstvo globoko predalo tudi tej vzvišeni in potrebni nalogi. Tudi na tem področju njegove delavnosti se kažejo veliki uspehi.

Domobranstvo je danes propovednik novega časa, svobode in lepše bodočnosti našega naroda. Ono je glasnik strpnosti, solidarnosti in edinstva vseh pozitivnih sil, glasnik duhovne in moralne obnove, ki nam je tako zelo potrebna. V smislu te visoke naloge je prekalilo svoje vrste, našlo pa je globokega odmeva tudi izven njih. Odtiki proti domobranstvu, ki so se silili v začetku, ko je šele nastopilo svoje ne-lahko pot, so potihnili. Danes se Slovenci zavajajo, kaj prav za prav domobranstvo zanje pomeni, kaj jim v bistvu predstavlja in koliko hvalnost so mu dolžni za njegovo nesebično požrtvovalnost, ki presega včasih vse meje človeške zmogljivosti.

Poleg brezkompromisne borbenosti proti komunistu in njegovim pomagačem, poleg duhovne in moralne obnove pa pomagajo domobranci tudi še na drugem področju, na področju stvarne obnove, ki je za nas Slovence tudi pravi problem. Tisoči požganih in porušeni domov, neobdelana polja in poškodovane prometne žile naravnost kriče po delovni roki, ki naj zagrabijo in popravijo, pozdravijo, obdelajo. Tudi tu domobranci niso držali rok križem. Marljivo so pomagali povsod, kjer je bila potreba največja,

Blagoslov rodne zemlje

Pesem dela zveni z naših vrhov, poljan in goric. Ze je za nami marec, mesec svetle in saditve. Kar koli je bilo v marcu za-mujenega, naj bo dostorjeno v aprilu. Vreme je naklonjeno, prvo pomladno sušo je omočil blagoslov z neba, zemlja je prika. Posevki so v najlepšem razvoju, sadno drevje je zgodaj vzbrstelo in je marsikatero drevo že v cvetju, pa tudi vinarogradnik zadovoljno stopa v svoj mali paradiz, da pogleda, kako se solzi trta. Veliki in mali gospodar, kmetovalec in sikromni vrtninar z zadovoljstvom motri razvoj v prirodi in sieherna družina marljivo sega po orodju, da pomaga, kjer koli je treba pomagati v smislu ene same zapovedi: preskrbimo vsemu narodu kruh njegov vsakdanji!

Ni še bilo dobe, ki bi bila tako trdo potrkala na vrata našega kmeta z zapovedjo, da stori, kar more storiti, in da sieherno ped plodne zemlje izkoristi z enim samim ciljem, da bo pripomogel k prehrani vsega naroda. Kar pa je bilo treba posameznih koristnih navodil, ki so potrebna z vidika splošne ljudske prehrane, so jih pristojna oblastva že pred pričetkom pomladnih del uputila našim kmetovalec. Obenem pa so se potrudila, da so jim v pomoč z vsemi potrebščinama, ki jih naš kmet nujno potrebuje in v kolikor so v današnjih časih pač dosegljive.

Velika in trda je šola, skozi katero mora obdelovalec zemlje v sedanjih vojni. Toda nedvomno bodo tudi posledice te šole ostale trajne. Ves naš narod se je tako rekoč pregledal do obisti, natančno je premoštril svoje potrebe in primanjiljave. Marsikateri gospodar je nabral v sedanjih vojni docela nove izkušnje, h katerim so ga prisilile: pomanjkanje obdelovalnih pripomočkov, pomanjkanje delovnih moči, prav posebno pa vrhovna narodna zapoved, ki naroča našemu kmetu, da od skrajnosti in vsepovsod zastavi sile za oskrbo prehrane.

Treba je, da prizadevanje slovenskega obdelovalca zemlje vrednotimo ne samo po njegovih vidnih uspehih, ki so celoti v korist, marveč prav posebno tudi po moralni globini, s katero si je slovenski kmetovalec ne le kot prvi borec proti komunističnemu uničevanju, temveč tudi kot delavec na polju resnično zaslužil častni naslov šteljaja slovenskega naroda. In prav tako je treba med pridobitve sedanje vojne, ki so v knjigi naše dobe sicer neprimerno bolj skope kakor izgube, zato pa častne in razveseljujoče, vključiti čudovito pogolbljeno ljubezen do rodne grude, ki jo vidimo izpričano pri nešteti majhnih in velikih družinah v mestu kakor na deželi, koder se mali in veliki v vsem svojem prostem času — ob najgodnejših urah in pogostokrat do trde teme — vbadajo na svojem koščku zemlje, po vseh zmogljivostih skrbje za olajšanje lastne prehrane in obenem črpa jo pri živem viru

zdravja in življenjske radosti. Ze v mirnem času je veljala beseda: kar je doma pridelanega, tečne najboljše. Vsaka taka pametna beseda in izkušnja iz mirne dobe se je v vojnem času pozlatila.

Marsikatera panoga našega gospodarstva, ki doslej še ni bila dovolj upoštevana, se bo poslej uveljavljala, kakor je treba. Za zgled naj omenimo samo naše sadjarstvo. Sadja pridelamo v naših krajih še vedno premalo. Ako bi sadovnjake obdelovali tako vestno kakor njihve in vinograde, bi pridelali gotovo več in lepšega sadja. Spomladi telmujejo kmetje, kdo bo prej obdelal njihve, a sadjarstvo se je doslej v našem naprednem gospodarstvu vendarle še zanemarjalo. Delo v sadovnjaku — pri tem mislimo seveda le na mnoge kmetijske sadovnjake — se opravlja mimo-grede in precej površno. Seveda, ko bi vsako drevo zrastle v enem letu, kakor rase sončnica, potem bi z večjo vneto delali tudi po sadovnjakih. Toda če hočemo, da bodo naša sadna drevesa rodovitejša in da bomo pridelali dovolj in lepšega sadja, tolikanj potrebnega za našo zdravo prehrano in še zlasti za razvoj naših novih rodov, bo treba opraviti vsa dela v sadovnjaku pravilno in ob pravem času.

Zemlja pravi: deri ti mene, če ne, bom jaz tebe! Srečnega se mora počutiti človek, ki ima lastno zemljo, da jo lahko obdeluje, saj je zemlja tako hvalnežna za vsako delo in nam ljubezen do nje pravično povrne. Kakor še nikoli, smo v sedanjih vojni začeli prav ceniti darove z naše zemlje, četudi je po večini zelo skop in jo le s pridnim obdelovanjem primoramo, da nam povrne s primernimi pridelki, kar smo ji nudili z obdelovanjem in gnojenjem. Brez dela ni jela, pravi naš stari pregovor, a še stareljša je vsiža zapoved: »V potu svojega obraza si boš služil kruh!« Kdor se ljubeče trudi s svojo rodno, četudi marsikje nerodovito zemljo, je bo skušal izboljšati in ljubezen mu bo poplačala.

Tisto zemljo, ki jo že imamo, je treba ohraniti, potomcem. Res, svet je velik, a vendar marsikdo nima prostora, kamor bi stopil na svoje, legel v senco lastnega drevesa, utrgal z njega sad in jedel zelenjavo s svojega vrta. Res je z zemljo mnogo dela, a to delo nam nudi največje veselje, zadovoljstvo in mirno življenje. Zemlja nas nikoli ne slepari. Naša zemlja pa naj kaže tudi tuju, kaj se dá s trudopolnim delom in dobro voljo doseči. Opozarja naj znanost, da so bili predniki pridni, razumni ljudje, ki so ljubili rodno zemljo in se niso otepli dela, marveč so izkoristili vsak prosti čas, da so izboljševali njeno rodovitnost, ki nam vrača toliko, kolikor mi zemlji nudimo z rigolanjem, prekopa-vanjem, navajanjem, oranjem, obdelovanjem in gnojenjem. Pesem dela, ki odmeva z naših vrhov, poljan in goric, je najlepši pomladni pozdrav in naj tak ostane sieherno Veliko noč.

Dobrotljivost naših meščanov

Ljubljana, 31. marca.
Naj ne ve levica, kar daje desnica, je naš lep pregovor. Ne bomo se pregrešili proti njemu, ki v naslednjem podajamo kratek pregled daril, ki jih je v prvih treh mesecih letoš-nega leta prejela uprava »Jutra« in jih potem poslala tja, kamor so bili namenjeni.

Ob nešteti priložnostih so Ljubljancem dokazali, da imajo dobro srce in usmiljene roke. Kadar koli je somesčane zadelo večja nesreča, vselej so se pozvili na pomoč radi odzvali mnogi, ki so mogli pomagati trpincom. Radodarni pa niso bili samo za potrebe ožjih rojakov, ampak so priskočili na pomoč tudi deželni, če je bilo treba. Dokaz za to je bila v zadnjem času Borovnica, ko so najbolj prizadeti oškodovanci po bombardiranju tudi Ljubljancem priskočili na pomoč z denarjem in oblačili. Najsi darežljivost Ljubljancem po povprečni sodbi ni prav vzgledna, vendar so dejstva drugačna.

Zanimivo bi bilo imeti zbrane podatke vseh dobrodelnih in podpornih društev, koliko Ljubljanci prostovoljno prispevajo v enem letu. Kratek pregled, ki nam ga je bilo mogoče sestaviti iz zapiskov uprave »Jutra«, kjer so se ljudje navadili izročati poklonjene zneske in kamor jih

prijeli so za lopoto in koso, plug in vajeti ter povsod zastavili svoje sile.
Danes, na dan Vstajenja vstaja počasi iz svojih tvarnih in duhovnih razvalin ves slovenski narod. Vstaja v lepše, mirnejše in boljše čase. Na delu mu koraka domobranstvo — klicar njegovega Vstajenja...

potem pridejo iskati pooblaščenca posameznih društev, pa daje precej jasno sliko, v kakšne namene najrajši darujejo naši meščani. Zbrali smo podatke za prve tri mesece tekočega leta. V tem času se je pri blagajni »Jutra« nabralo v dobrodelne namene nad 150.000 lir. Povprečno se je zbralo na mesec okoli 50.000 lir in na dan nad podirajo tisoč. Podrobnejša razporeditev zbranih prispevkov je naslednja:

Za oškodovance po angloameriškem terorističnem letalskem napadu 9. marca je bilo zbranih 85.560 lir. K tej vsoti je prispevalo lastništvo »Jutra« 10.000 lir, ostalek pa je darovalo 52 drugih dobrotnikov, izmed katerih znaša najvišji poklonjeni znesek 10.000 lir, najnižja postavka pa je 100 lir in je tudi samo enkrat zabeležena. Prve darove za oškodovance letalskega napada je prejela uprava »Jutra« 12. marca, nadaljnja darila pa so sledila v teku meseca. Pomembna vsota, ki je bila doslej zbrana samo na tem mestu, je gotovo prepričevalen dokaz, da nesreča ni šla neopazeno mimo mnogih Ljubljancem.

Razen za bombardirance Društva slap h. V ta namen je bilo v teku prvih treh mesecev letošnjega leta vplačanih pri blagajni »Jutra« 16.645 lir. K tej vsoti je prispevalo 57 dobrotnikov. Najvišji poklonjeni znesek je znašal 1000 lir, najnižji pa 100 lir.

Na tretjem mestu so darovi za gluhone-mladino. Zbranih je bilo 12.979 lir. K tej vsoti je prispevalo 32 dobrotnikov. Najvišji poklonjeni znesek je znašal 1000 lir, najnižji pa 100 lir.

Tudi slepa mladina ima med našimi meščani mnogo podpornikov. Zanj so v pr-

ven letošnjem četrtletju pri naši upravi darovali 11.950 lir. Darovalcev je bilo 40. Dobrotnik z najvišjim zneskom je zabeležen s 600 lirami, z najnižjim pa s 50 lirami.

Samo malo manj kakor za slepo mladino so Ljubljancem darovali za Dom slepih. V ta namen je bilo v prvih letošnjih treh mesecih zbranih 11.300 lir od 37 darovalcev. Najvišji darovani znesek je znašal 1500 lir, najnižji pa 50.

Mestni reveži so meščanom tudi vedno pri srcu. Za stare in onemogelje v mestnem zavetišču je bilo položenih pri »Jutrovi« blagajni 9450 lir od 27. darovalcev. Dobrotnik z najvišjim zneskom je zabeležen s 1000 lirami, najnižji darovani znesek pa znaša 100 lir.

Za Socialno pomoč je v »Jutrovi« upravi položilo denar 9 darovalcev, ki zaradi pomanjkanja časa niso sami ulegli izročiti prispevkov naravnost v pisarno Socialne pomoči. V ta namen je bilo zbranih 2750 lir. Najvišji darovani znesek je znašal 1000 lir, najnižji pa 150 lir.

Dobrotniki so se v posameznih primerih spomnili tudi drugih pomoči potrebnih. Dobrodelnemu društvu grafičnega delavstva je bilo poklonjenih pri naši blagajni 500 lir. Rdečemu križu 1000 lir, viškemu otroškemu zavetšču 1200 lir, otroškemu zavetišču za Bežigradam 300 lir, za marja-niške šolske otroke 200 lir, za Dečji dom 1000 lir, za sirote 350 lir, za vojne invalide 200 lir, za reveže v Cukrarni 300 lir.

Kakor smo že v uvodu omenili, je bilo od 263 dobrotnikov pri upravi »Jutra« v prvih treh mesecih letošnjega leta zbranih 155.684 lir v dobrodelne namene. Nabrana vsota je brez dvoma prepričevalen dokaz dobrotljivosti Ljubljancem.

D. S. Meroškovič — G. K.

Vstajenje

Pod zemljo bobni in hrufe, tih seišet, šepet se čuje, trobje glas z neba doni: »Vstani, sodba nas budi.« — Ne, temno je še pod rušo, spal bom, brat, spal s polno dušo, molči, ne vznemirjaj me, krsta se ti ne odpre.

»Ne zaspiš več, je prepozno, klic je zadonel pregrzno, blizu, daleč že hite iz razpaljene zemlje, kot iz mestne telesca, mrtvi, vstali od porosa.«

»Nimam volje, ne moči, nemo sem zapri oči, čut slepitu ne verjame, nečem, nečem več iz jame, Brat, od stida bi se skrili, ves prstén, smrdeč in gnil.«

»Brat, Boga ne presleptino, jaz in ti, vsi se zbudimo v strašno Sodobno za nočjo, Ze prestol iam zlat neso kerubini, serafini, glave: in Gospod je z njimi, Vstani, hitro: rad — ne rad, hočeš-nočeš, vstaneš, brat.«

Prispevajte za velikonočno zbirko socialne pomoči!

Olajšajte bedo revnim!

Tisti, ki se vedno smeje

Je med nami mož, ki se vedno za voljo, no muza. Smeje se v miru, pa se grohotno reži tudi v vojni. Gotovo radovedno vprašujete, kdo je ta nesramnik. In mi, saj ga sami prav dobro poznate, zlasti zadnji čas čaka, kakoraj človeka, ki bodo — še ne kmalu, a nekdo vendarle — vsakemu trpežnemu narodu prav gotovo doleteni v povračilo in plačilo za tolikne vojne grozote in stiske.

Ah tako, saj res, boste pri tej omembi takoj prikimali. Nemara bo ta ali oni ne-veljovno pristavil: Kaj nas niti za praznike ne pusti v miru? Ne, dragi moj, vprav za praznike je zelo primerno, da izpregovorimo o gospodu POTRATI nekaj več besed. Kajti če o kom, lahko o njem rečemo, da je zlata vreden človek. Namreč tistega zlata, kolikor ga neprestano ubrabi in krade našemu ljudstvu. Krade ga podnevi in ponoči, v miru in vojni. Da v vojni prav posebno, a zelo, zelo tudi v mirnem času. Res takrat, kadar je vsega v obilju, ne občutimo tako trpkosti sieherne izgube, še zlasti, če ne zadene toliko posameznika kakor celoto. Toda v vojnem času, ko nam stopijo naše življenjske razme-re tako blizu pred oči kakor da bi jih gledali s povečanim steklom, prav v taki dobi, ki nas vse do kraja pregnete in prekalijo, je treba črpati koristni pouk za bodoče, srečnejše čase, ki bodo — še ne kmalu, a nekdo vendarle — vsakemu trpežnemu narodu prav gotovo doleteni v povračilo in plačilo za tolikne vojne grozote in stiske.

Pred sedanjim vojnem se nad življenjem nisimo mogli pritoževati. Ob kolikaj spodobnem zaslužku in prizadevanju je bilo tisto, kar je za življenje potrebno, potrebnih, lahko dosegljivo. Posamezna obdobja, ki smo jih proglajali za čase velike svetovne krize, ki je oplazila tudi našo bivšo državo, se nam z visokega razglednika vojnih let zdijo kar malenkostna. Z dovoljno življenje je kajpada razvnilo ljudi in ko je začela vojna v svoji dolgotrajni stopnji privajati vjaki, je marsikdo začel obupavati v prepričanju, da hujših časov še ni bilo na svetu. Kdor tako govori in sodi, je v zmoti. Basede, o lepih starih časih spadajo v bajko. Še prav posebno zgodovina našega naroda ima tolikšna trpka in črna poglavja, da se človek zgodilo, ko se poglubi v to žalostno knjigo, obenem pa črna novo vero v koreniti obstank slovenskega rodu. Turški vdori v naše kraje, reformacija, gospodovanje grajskih valpov, tlakovanje in desetina, sušna leta in uime — vse to je še živo v naših starih izročilih. Slike po napoleonskih vojnah so zlasti tudi naše kraje do skrajnosti obubožale. Na vselejmu smo pred leti lahko videli znameniti korec z gorenskega gosposke, s katerim so v letih najhujših lakote 1816/17 delili tako imenovano rumfordsko juho, iz različnih želez skuhano poljvko, ki jo je bil zumlil lord Rumford, da bi pomagal evropsko prebivalstvo prevleči skozi sotesko med lakotno smrtjo in življenjem. Šele dobrih sto let je kmolirali naš odrešen in zaščiten pred lakoto. A zaplaki potovalci, ki so pred nekaj več kot sto leti potovali po dolenskih in drugih naših vinodolnih krajih, pričajo o tolikšni beli, da se človek zgodilo v čudi, kako da pomor ni bil še večji in kako da so mnogi reveži celo učakali visoka leta. Prigode starih hrusk je bilo, kakor nam pripovedujejo ti popotniki, marsikatero pomlad

edina dnevna prehrana stromašnih vinarogradnikov.

Neskončni dnevni nepopravljivi socialni razdelitev dobi in nepravični socialni red — to so bili prejše čase vzroki pomanjkanja. Iz tistih žalostnih časov pa so tudi ostali mnogi zgledi marljivosti in štednje, ki sta marsikomu pripomogli ne samo do poštenega obstanka, marveč celo do blagostanja. Naš narodni zaklad premore mnogo dragocenih rekov in pregovorov, ki pričajo o trpkih, a koristnih življenjskih izkušnjah. Da pripomore kamen do kamna k plačilu in da velikega vredni ni, kdor malega ne časti — o vseh teh preprostitih modrostih počuje štrbna slovenska mati svojega otroka že v njegovi nežni dobi, ko mu dá poljubiti drobtino, ki se mu je oddrobila od kosca kruha.

Klor je pred sedanjim vojnem potoval po Nemčiji, je lahko po vlakih in na tramvaju, jih vsepovedno opazil napis: »Boj potratije široko izvedeni pokret po vsej nemški državi. Še zlasti po šolah, se pripomelki k obdobju vredni štedljivosti vsega naroda. Nobena prazna konzervna štetičica ni bila zavrečna, marveč je šla v zbirko starega železa. Nemški narod je znal in zna štediti z vsemi svojimi dobrinami, saj drugače ne bi mogel toliko let vzdržati bremen velike vojne. Naša lastna zgodovina in pa nemški zgled naj slovenskemu ljudstvu vcepita zdravi smisel za štednjo, ki je potrebna na vseh kolenih in krajih, v vojni kakor v miru. Milijoni lahko sredo, v izgubo z lahkomyelstnostjo in potratnostjo milijoni. Ki nam bo le tako kravo potrebni za našo gospodarsko, socialno in kulturno obnovo. Naj si nikdo ne utvarja, da bosta z nastopom miru takoj potekla mleko in med po naših strugah in da bodo naše krusnice čez noč nabite z belimi pogačami. Vse naše sedanje pokolenje bo moralo trdo poprijeti, da si zagotovijo skromen obstanek. Z naporom na bo morala stopati vstrie naša skrajna štedljivost. Za to podoba in beseda, ki jo vsako jutro zagledate v listu, ni odvšna vojna lekčila, marveč geslo in zapoved, ki mora posej in vedno veljati za vse in vsakogar: boj POTRATI!

Kadar potujete z vlakom

mislite vedno na to: če je zaradi nevarnosti letalskega napada odrejeno, da se vlak izprazni, potem tako hitro kot le mogoče bežati posameznik, ne v skupinah, vsaj kakih 300 do 400 m daleč stran od vlaka. In posikati kritje v gozdu, pod drevesi ali za grmovjem. Če to ni mogoče, izkoristite vsako globel v bližini in se vrzite v njej na tla. Temna odeja štiti pred mrazem in zakrije ob enem morebiti kričebarvno obklo. V splošnem pa: mir, dokler nevarnost ne mine! Potem verjetno tudi obvez, ki jih je priporočljivo imeti na potovanju vedno pri sebi, ne boste potrebovali.

Kultura

Naša poezija in muzika

Iz bežnega pogovora z nekim skladateljem posnemam, da domači komponisti pogrešajo v mladi slovenski poeziji pri-kladnega gradiva za samospeve. Če so pesni metrično in ritmično primerne za ugledstev, — in nedvomno ni primerna vsaka, sicer kvaliteta pesem, — pa imajo to napako, da so prečije.

Vsekar je zanimivo vprašanje odnosa med današnjo poezijo in muziko. V mnogih pesmih opažamo izrazito muzikalne elemente: zli se ti, da stihl pojo sami, toliko je v njih štrite godbe. S tem pa ni rečeno, da so take pesni tudi najprimernejše za samospeve. Kajti življenjski živce vedne takih stihov je izrazito subjektiven, medtem ko samospevi, ki hoče učinkovati s skladnostjo med besedilom in napovom, zahteva neko trdnostjo, objektivnostjo, poslušalčev dmitijsko in njegovemu čustvu dostojnega smv. Mitige izmed najbolj značilnih pesni te vrste bi laže navdnebili instrumentalno skladno, kakor pa vokalne; tako je na pr. znamenita Mallarméjeva poezija »Après — midi d'un Faure« in spiranla Debussyja. V slovenski prež. vodnji samospevov, ki jih je posebno gojila generacija »Novih skladov« (Lajovic, G. J. Kvek i. dr.), je nastal neki zasoj, ki je nemara bolj kvalitativen kakor kvantitativen. Nedvomno samospevu, taj najpopularnejši glasbeni formi čitalniške dobe, ko se je tudi pri nas možno razmahati, primanjkuje ne samo posebno prikladnega pesniškega gradiva, marveč tudi skladateljske ambicije, ki doseže v drugih oblikah hvalnejše uspehe, ne v zadnji meri

pa manjka občinstva. Ze zborovsko petje je tako zasenoč samošpev, kakor so orkestralne kompozicije postavile v ozadje violinske in druge skladbe, razen klavirskih, ki imajo še največ občinstva in ki čisto nadomeščajo orkestralne. Vžre vsamr pa samošpev ni izgubil pravice do obstoja. Še vedno ima in bo tudi imel svojo skladateljce, ki si marajo kakor čebela za travničku posikati na lebah lirčne poezije najlepše in najslajše cvetove za med svojih kompozicij. Nekateri Otonove, Skrajn-čeve, švarove skladbe kažejo, da se tudi med najnovejšo subjektivistično liriko in novim skladateljskim stikom ugledno razvijata nekako »zbirno sorodstvo«. V najnovejšem času pa je to prikazal J. Osena s svojimi ugledstvi vami tako težkih stihov, kakor so Balantičevi.

Velikonočni koncert naše Opere

Za letošnji velikonočni telen je Državno gledališče pripravilo prijateljem koncertne glasbe velik koncert v uminskih dvoranah. Značilnost te prireditve je za razliko z drugimi koncerti zadnjega časa nastop pevskega zbora — že dolgo nisimo slišali v zvezi z orkestrom zborovskega koncertnega petja — in velikemu tednu ustrezajočih glasbenih značaj spveda. Predvsem je treba omeniti, da pomeni nastupiranje in izvedba tega spveda lepo afirmacijo mladega dirigenta Sama H. u. b. a. d. a. k. j. s tem koncertom opravi svojo največjo in najtežjo dosedanje dirigentsko nalogo. In opravi jo je v največje zadovoljstvo vseh, ki so z umetniško rahlo-odnostjo sprejemali očitno izvedbo ne posebno dolgega, vendar tehnično izredno zahtevnega spveda. Ne samo, da je s trdnostjo, kakor je nismo vajeni na siehernem simfoničnem koncertu, povezal in notra-je zli sestave dele razširjena orkestra in dosegal nadpovprečno skladnost godal in pihal, marveč je vpletel v to precizno

harmonijo instrumentov še ubranost člo-veških glasov bodisi solistov, bodisi zbora. Izvajanje Beethovove 1801. nastale orkestralne skladbe »Kristus na Olski go-rite« — čela, ki nikakor ne sodi med vrhu-nske kompozicije tega mojstra, a je nič manj beethovensko značilno — je že samo upravičilo koncert in s svojim umetniškim rezultatom poplačalo nevsakdanji trudi vseh sedelajočih. Medtem ko je naš delavci in dovolj vigrani gledališki orke-ster, ki je nastopil v razširjeni in največji svoji sestavi, pod dirigentovim na zmag-umerjenim in stvarnim, vendar pa skrbno preudarnim vodstvom samo potrdil svoje priznane kvalitete, je gledališki zbor v tej koncertni sestavi dal iz sebe tisti pevski maksimum — glasovni takto kot tehnič-ni in estetski — kakor smo ga vajeni v gledališču le ob izrednih primerih. Tako je tudi v tej obliki pokazal, da imamo v njem izredno izenačen in izurjen pevski korpus, ki je zmogel velikih nalog tudi izven gledališča.

Kot solisti so v Beethovovem oratoriju nastopili mladi tenorist Rufol Franci (kot Jezus), basist Julij Betetto (Pe-ter) in sopranistica Milica Polajnar-jeva (Sorafin). Basovska vloga, — kakor je bilo pričakovati — močna in učin-kovita v svoji najbolj zasledbi, ki je še vedno pri nas mogoča, zlasti če uvažuje-mo kulturo petja, je kvantitativno naj-mašični deležnik. Težjeje solističnih partov je v tenoristi in tu se je — prvič v večjem koncertnem nastupu — uveljavil s svojim leplim, prijetno barvanim in že dokaj kul-tiviranim glasom mladi tenorist Franci. Nedvomno lahko od njega pričakujemo še novih vzponov: njegova pevstva pot je trdna in uspešno prežakusena v operno-ramatičnih prav kakor v koncertnih nastopih. Sopranistični delež delj. Polajnar-jeve, ki jo žal preredko srečujemo na odru dasi je pokazala prikupne kvalitete, je bil tudi izreden in pevka je s svojimi nikakor ne izrednimi, vendar formalno do-bro se prilagojenim petjem pripomogla k učinku celotnega oratorija. Tako je Be-thovova skladba s svojim instrumental-

nim prav kakor z vokalnimi delom v tej zasledbi dovolj izčrpala svoje umetniško vsebino in zapustila ustrežajoče globot vti skrbno pripravljene oratorijske umet-nost.

Spričo tehničnih in glasbeno-umetniških značilnosti Beethovove skladbe je prva točka spveda, odlomek iz Wagnerjevega »Parsifala« (Car velikega petka) učinko-vala kot sijajen razpoloženski uvod v glavno točko spveda: in je seveda ostala le fragmentarna izpolnitev programa.

Koncert v četrtki je bil prav dobro obiskan. Dirigent Hubad, solisti, orkester in zbor so bili deležni navdušenega prizna-nja vseh, ki so s primerno srčno zbranostjo prisostvovali izvedbi dveh duhovno vzviš-anih, nekričtih, v notranjst naperjenih glasbenih mojstrovini.

Dular in Šarabon
V zadnjem letu smo dobili Slovenci toliko novih pesniških zbir, da se bo zgodovinar slovenskega slovstva, ko bo pre-učeval našo proizvodnjo med največje vojno v svetovni zgodovini upravičeno zamislil v ta značilni in razveseljivo prvot najsubtilnejše in najosebnejše slov-stvene umetnosti. Tako so nam zadnji tedni prinesli zbirko Mitje Šarabona »Nema bolste« in knjigo Jožeta Dularja »Trepetajoča luč«.

Dularjeva »Trepetajoča luč« (izdala za-ložba J. Žužek, natisnila Narodna tiskar-nja) je druga pesniška zbirka tega nadar-jenega pripovednika, ki je prav posebno opozoril nase z romanom »Krk« umira». Ze v knjigi Dularjevih pesniških prven-cev »Zveste menjave« je bilo opaziti pesnikovo nagibnost k objektivni liriki. njegov slikarski in muzikalno zmerni, zato pa v marsičem plastični in reflek-sivni lirizem. Kakor kaže zlasti prvi del sedanje zbirke, se je Dularjev pesniški jezik medtem nekoliko sublimiral in obli-

kovanje liričnih doživetij dobiva sedaj individualno izrazitejši, umetniško rahlejši jraz. A tudi v tej zbirki se Dularjeva lirika očitno bori z močnejšim epičnim nagibom, tako da se zdi, kakor da je pri njem lirski pesem samo zarodek bodočega episkega pesnika. In zdi se, da bo v prihajajoči dobi zopet naraslo zanimanje za epiko, posebej še za baladno tvorbo. Najnovejšo delo Dularjevega vzornika Alojzija Gradnika je značilen znanilec časa, ko bo lirčna emocionalnost zaradi elementarne sile, dramatične napetosti in dinamike življenjskih pojavov prehajala sama po sebi v pozicijo episkega značaja, v »junaško« pesem, v nadosebno balado, v pozicijo, ki bo bližja občestvu kakor pa individualju.

Dularjeva zbirka, ki jo je slikar Maksim Sedaj opremil s tremi, plastični Dularjeve pesni se prilagojenimi risbami, je razde-ljena v tri dele. V prvem (Tiha svetloba) je Dular lirčno najčistejši in delno iz-poveden, vendar je prav v tem izredno združen in tako malo osebni, da subjektiv-nost njegovih razpoloženi čustev kar iz-ganja v občje veljavnem izrazu pesnikovih liričnih navdihov. Ostala dva dela »Za-lostni pasteli« in »Crne senec«, sta posre-den ali nep

Velikonočna akcija Socialne pomoči

Velikonočna nedelja in ponedeljek bosta nabiralna dneva v Ljubljani, po deželi pa je organiziran nabiralni teden

Socialna pomoč neumorno in nesebično nadaljuje z borbo proti bedi. Reševati mora zmeraj težje pogoje, vojna ji nalaga zmeraj težje naloge, zmeraj več je ljudi, ki se v stiski zatekajo k tej ustanovi, ki najrazličnejšimi prošnjami izgnanci, prebežniki, povratniki in slednji bombardiranci so delci njene pomoči. Mnogo pa je tudi drugih revežev, mnogo primerov tih bede, mnogo takšnih, ki so brez lastne krivde obubožali zaradi bolezni in drugih nesreč.

Letošnja zimska akcija Socialne pomoči je doslej dosegla izredno lepe uspehe. Nad 10.000 oseb je ustanova popolnoma ali vsaj delno obdelala in obula. Takšnih podpor so bili deležni predvsem begunci, izgnanci in bombardiranci. Obdelo in obutev, ki je bila razdeljena med najpotrebnejše, so ali darovali imovitejši sloji ali pa so je nakupili v nakupovalnicah. Socialne pomoči. Sploh je bil v tem pogledu v nedavno ustanovljeni nakupovalnici, ki se je izkazala kot zelo koristna ustanova, izredno življenjske pomoči. Prosinogkrat se je zgodilo, da je bila obkleta ali obutev, kajenja kupljena, že oddana v potrebne roke.

Poleg obklete in obutev ter drugih predmetov je Socialna pomoč med najpotrebnejše razdelila tudi primerne količine fižila, fižila so prispevali slovenski kmetje, ki so se lepo odzvali nabiralni akciji za živila, ki je bila organizirana po pokrajini. Živila je bilo obdarovanih nad 1500 oseb. V razmeroma kratkem času je Socialna, odnosi Zimska pomoč v okviru letošnje dobrodelne akcije obdarovala skupno nad 40.000 oseb. Slehernemu je bila nudena pomoč v obliki, ki je bila najbolj učinkovita. Posebna pozornost pa je bila v največjem obsegu posvečena vsem, ki so bili prizadeti po sovražnih letalskih napadih. Do 9. marca t. l. je Socialna pomoč pomagala mnogim bombardirancem z dežele, po tem za Ljubljano usodnem dnevu pa je ostala brez strehe in vsega imetja tudi mnogo Ljubljancov in Ljubljank, ki

so sedaj vsaj delno navezani na pomoč. Dosej je Socialna pomoč pomagala samo v Ljubljani nad 300 osebami, ki so bile obkodovalne od letalskih napadov. Med temi podpiranci je tudi mnogo takšnih, ki so prej prispevali za Socialno pomoč, a so v nekaj trenutkih izgubili vse. Morali so se zateči k Socialni pomoči, ki je njihovo stisko takoj razumela in takoj pomagala.

Glede na naraščajoče potrebe bo Socialna pomoč priredila letos velikonočno nabiralno akcijo z namenom, da bo se v večji meri lahko pomagala potrebnim. Velikonočna nabiralna akcija v nedeljo in ponedeljek ves dan. V ta namen bodo na pomembnejših mestnih križiščih stojali, kjer bodo prosiščali in poblašali Socialne pomoči sprejemali denarne prispevke. Stališča bodo pred glavno pošto, pred kavarno »Evropa« pred magistratom, na Rimski cesti, pred gostilno »Pri Lovcu«, pred šentjakobsko šolo, pri stari cerkvi v Šiški in pred cerkvo sv. Petra. Nabiralja pa bodo tudi drugod po mestu, po cerkvah in po javnih gostilnah. Velikonočna nabiralna akcija na deželi bo trajala od Velike noči ves teden po praznikih in je namenjena predvsem nabirki živil.

Doiznet vseh je, da v mejach možnosti v največji meri prispevajo za velikonočno akcijo Socialne pomoči. Ne bi smelo biti nikogar, ki bi se tej dolžnosti odteval. Vsakdo naj bi pomislil, da s tem koristi skupnosti in, če koristi skupnosti, koristi tudi sebi. Slovenski narod bi moral biti ob takih in prilikah kakor ena družina. Kakor smo imeli priliko videti ob priliki letalskih napadov, bombe ne delajo izjem. Nisi vsak, ki ga nesreča še ni zadela, pomislil, da bo lahko čez noč ali pa čez dan ob vse. Če se bo v to dejstvo zveličal, mu bo postala dolžnost, ki mu narekuje, da pomaga sočloveku v stiski, vsaj tako prijetna, kakor mu je prijetna »dolžnost«, da si koptiči imetja.

Kuhanje v kuhalnem zaboju

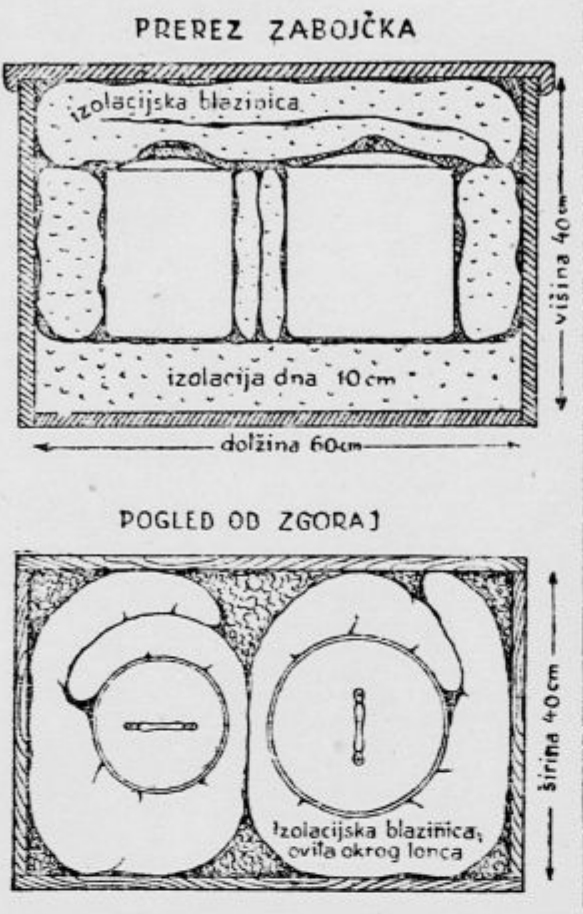
Mestna planarna mora omejiti proizvodnjo in oddajo plina na najnižjo mero, da bo čim dalje izjavila s sedanjimi razmerami. Legami, Nj dvoma, da so te omejitve zelo boleče, postane pa so neizogibne. Takih omejitev niha le Ljubljana; v drugih mestih se omejitve še strmo, zato se hoji bo. Izredne vojne prilike so prinesle tudi te težave. V interesu vseh je, da se ukrepov za štedinjo strogo držimo, kajti s štedinjo bomo dosegli boljše obratovanje plinarne. V največji meri lanko štedijo plin, siki odjemalci sami, kar pride konicu njim v prid, posebno tudi pri obratovanju porabe. Kako se varčivo ravna s plinom, je plinarne poučevala že v mirnem času. Ne bo odveč, če glavne smernice za to ponovimo.

Kuhalna priprava, bodisi da je to štedilnik ali kuhinjski, naj bo vedno čista, gorilice je treba enkrat na teden dobro umiti in očistiti s sirkovo krtavo. Na dnu kuhinjske se ne smeje zbirati ostanki prekipelih jedi. S plinom plamenom se ku, ri le tako dolgo, dokler vsebina v loncu ne zavre. Za nadaljnje kuhanje zadostuje že zmanjšani plamen, ki porabi le četrt nožnice plina pri polnem plamenu. Dokler kuhamo s plinom plamenom, ne smejo konic plamena segati preko dna lonca. Presleček je petrata. Mnogo plina se prištedi tudi, če kuhamo v »stolpu«. Čim zavre vsebina dveh enako širokih loncev postavo enega na drugega in zmanjšamo plamen. Vsebina obeh loncev se bo na enem najhitreje skuhalo. Zestiti pa moramo pri tem, da v kuhinji ne vladajo preplih, kajti zastojni plin poteka škodljivo, da bi se jedila v zgornjem loncu skuhalo.

Selanja kratko odmerjeni čas za kuho kralja v splošnem zadostuje prav posebno, če si pred pričetkom kuhe gospodinja že pripravila vsa živila, tako da lahko takoj, ko se ob pol 11. uri plin odpije, prične s kuho.

Prav izborna priprava zavarčuje za varčivo kuho so kuhalni zaboji, ki jih lahko uporabljata vsaka gospodinja, bodisi, da kuha na plin, premo ali drva. Ta priprava je pri nas vse premalom znana in cenjena. Mnoge gospodinjice v uspen se ne verujejo. To pa le zato, ker je niso še preizkusile. Prav posebno priporočamo nabavo teh kuhalnih zabojev v linskem podjetju za pripravo večerje sedaj, ko je večerna oddaja plina po odredbi višjih oblastev uklinjena. Jed za večerjo se med omladansko kuho pripravi in zavre ter nato s pokrovnimi pokriva sestavi v kuhinjski zaboju, kjer se bo jed v popolnoma urah sarku skuhalo. Svarimo pa pred »odvednostjo«; kuhalnega zaboja v popolnoma urah ne smejo odpirati, jed bi se shladila. Če pa smo se odrezali proti temu skoraj edinemu pravilu, potem moramo cel postopek ponoviti: jed moramo zopet zavreti in ponovno postaviti v zaboju.

Kuhalni zaboji so lahko različno napravljeni. Bistvo pa je vedno isto. Z do, bro toplino izolacijo moramo preprečiti ohlajevanje loncev. To dosežemo z mehikimi oblogami, ki dobro drže toploto. Najprimitivnejši, vendar pa svrhi popolnoma ustrežajoči kuhalni zaboju, v katerem je in ga vsak, ki se za to zanima, lahko dobi v plinarji. V ta namen nam zaštedijo star zaboju z dobro prilagojenim pokrovom. Notranje stene obložimo z dvema legama starega časopisnega papirja, v vokalne prilačimo na ozke trake zrezan mehik papir in ga dobro stlačimo. Na ta način bo notranjost zaboja dobila ovalno obliko. Na dno zaboja, ki je tudi prepleten s papirjem, da s tem zadržimo vse spranje, položimo 10 do 15 cm debele izolacijske plast izrezanega papirja ali pa blazinico, napolnjeno z morsko travo ali papirjem. Na tako pripravljeno ino postavimo pokrit lonec z zavretjo vsebino in ga dobro ovijemo in zalozimo z izolacijsko blazinico, ki je prav tako napolnjena s podobno morsko travo ali papirjem. Kot izolacijsko blazico nam služijo lahko »ekstremni odpadki, ki so nas svojočasno branili

pred mrzom. Tudi nad lonce položimo sileno pripravljeno izolacijsko blazinico, nato pa zaboju pokrijemo s pokrovom. Glavno pri tem postopku je, da so lonci tesno ovidi. Priporočljivo je blazinice, s katerimi ovijemo in pokrivalo, tik pred uporabo ogreti. Koliko časa naj se jeli kuha pred postavitvijo v zaboju, je zelo različno. O tem poročajo kuharske knjige. Popisani kuhalni zaboji, ki so primitivni, seveda pa se zaboju lahko pripravijo tudi boljše in dražje.

Sedanje omejitve v oddaji plina so začele, uporabljamo samo pripravljeno da se bo v namenu izboljšalo in da se bodo potem te omejitve tudi omilile. Prav posebno je to mnenje upravičeno sedaj, ko prihaja k nam zopet trbovelski premo. Sramo iz tega premo, pa bo plinarne mogla izdelovati plin tudi le v omejenem obsegu kakor je to delala v letih 1923 do 1925.

Ojčemas plina morajo upoštevati, da tuji plinarne danes obratuje z mnogo večji in neprilicami kakor pred vojno. Zato nista upravičena nezadovoljstvo in brezobzira zina kritika, ako ni vse tako kakor si želimo in kakor smo bili vajeni v mirni dobi.

Pol stoletja po velikem potresu

Narodna sta čes in usoda, da vprav v največjem letu sedanje svetovne vojne obhajamo 50 letnico dogodkov, ki je pretresel Ljubljano in velik del slovenskih krajev. Po datumu bo sicer 50 letnica šele čez 14 dni, ali vendar je umestno ako se logično spominimo že v velikonočni številki: saj nam bo ob praznovanju gotovo vse bolj živo stopila pred očmi slika strahu in groze, ki sta 14. aprila 1935 tako nenadno zadela Ljubljano. Še je med nami lepo stvelilo živih pričevanj dogodkov in vseh volje domov. Pr. četrti pred polstoletja pa se je Ljubljana zamajala med gromom in trusem. Ljudem je bilo kakor da so na ladji ki se jim polira nad glavo. Stene so pokale, omet se je vsipal kakor gost meg tramovje je ječalo s streh je pobnela opka, sesuli so se mnogi limniki. Ves hrulje je vstal nenkrat, da se ljudje niso zavedali pomaznosti, dasi so trajale med podzemeljskim bučanjem celih 23 sekund. Ljudje so bili od prestrašenosti tako pijani. Vsakdo je škal zavetja kakor je vel in znal. Nastalo je križanje in ječanje. Ljudje so planili na ulice in trge. Toda kaj je bilo vse izven doma in se je ometi ca izgubila. Je začelo zomet in se je zamajala zgrada. Na vsakem odrtem prostoru so se zbrle množice vse je govorilo in stekalo križem. Vsak je poznal vsakogar, nehale so se vse razlike. Potresni sunki in podzemsko bučanje z njimi pa krasno prasketanje in rožljanje po hišah so se ponavljali vsakih par minut. Zemlja se ni mogla umiriti in ljudje so se bali, de pride še huše, da se zruši vse mesto v velikansko grobljo. Nihče si ni več upal spat v hiše. Pogumnejši so skočili v stanovanja ter prinesli ogrinjal, blazin in odelj. Vsak del in ljudje so se tišali drug drugega ter prepetali od groze in mraza. Proti jutru je začela legati slana. Marsikdo je hudo prehladil, potem zbolel in ni več ozdravel.

In že se je pojavila še ena grozota, ki velino spremlja take dogodke: orotiravanje in balja. Širile so se vedno strašne vesti, koliko je ubitih pod ruševinami. Lahkoverneži so obupavali ob napovedi nekega puhloglavca, ki je trdil: ko vride sonce, se pogrezne vsa Ljubljana. In na žalost se je ob svitanju res zemlja vnovič zelo močno zamajala in vologla bučanja ni hotelo biti konec. Ljudje so se vrtili kakor blazni. Toda mesto se ni pogreznilo, pač pa je sonce v celoti dvignilo pogum in novo nado. Ljudje so se pomirili, četudi od srede popoldneva v zemlji tr in na nje ni bilo miu. Našli so 47 hušjih in onjih sunkov in stresov. A treslo se je še nadalje, bolj predekoma, manj občutljivo, vendar, še nekaj let.

Potres je zahteval človeške žrtve, nekateri so umrli od udarcev, drugi pozneje za posledicami. Ljubljana je nudila pretresljivo silko razdejanja. Potres je povzročil vrsto znamenitih starinskih posledic, katerih razvaline so sčasoma »dstranili«. »Ljubljana napravila boli in bolj vtis razdejanega mesta,« so takrat počeli tuji liti. A kakor se je s potresišča dvignil ptic Feniks, tako je na ruševinah stare Ljubljane vzklija njena popolna obnova.

Kakor smo rekli, ni bila prizadeta samo Ljubljana, marveč tudi velik del slovenskih pokrajin. Res je bila Ljubljana po potresu najhujše udarjena, vendar so se prve vesti o potresu počasi začele prineslo podzemsko bučanje mnogo škode ne samo v okolških, marveč tudi v zelo oddaljenih krajih, vse tam od Trsta in Gorice do zanjih obdov na Spodnjem Štajerskem. Prvi sunk se je raztezal od Adiže do Dunaja, prvi jugu pa Jo Sarajeva. Rahlejšje sunke so čutili celo v Rimu.

Potres je zahteval človeške žrtve, nekateri so umrli od udarcev, drugi pozneje za posledicami. Ljubljana je nudila pretresljivo silko razdejanja. Potres je povzročil vrsto znamenitih starinskih posledic, katerih razvaline so sčasoma »dstranili«. »Ljubljana napravila boli in bolj vtis razdejanega mesta,« so takrat počeli tuji liti. A kakor se je s potresišča dvignil ptic Feniks, tako je na ruševinah stare Ljubljane vzklija njena popolna obnova.

Kakor smo rekli, ni bila prizadeta samo Ljubljana, marveč tudi velik del slovenskih pokrajin. Res je bila Ljubljana po potresu najhujše udarjena, vendar so se prve vesti o potresu počasi začele prineslo podzemsko bučanje mnogo škode ne samo v okolških, marveč tudi v zelo oddaljenih krajih, vse tam od Trsta in Gorice do zanjih obdov na Spodnjem Štajerskem. Prvi sunk se je raztezal od Adiže do Dunaja, prvi jugu pa Jo Sarajeva. Rahlejšje sunke so čutili celo v Rimu.

Potres je zahteval človeške žrtve, nekateri so umrli od udarcev, drugi pozneje za posledicami. Ljubljana je nudila pretresljivo silko razdejanja. Potres je povzročil vrsto znamenitih starinskih posledic, katerih razvaline so sčasoma »dstranili«. »Ljubljana napravila boli in bolj vtis razdejanega mesta,« so takrat počeli tuji liti. A kakor se je s potresišča dvignil ptic Feniks, tako je na ruševinah stare Ljubljane vzklija njena popolna obnova.

»Planinski vesnik«

Z zanimajo, ki jo opravčujejo izredne razmere, je izšel 7-12. zvezek »Planinskega vestnika«, tako da je zaključen tudi letnik 1944. Obsežni in obilno ilustrirani zvezek priznanega in priljubljenega glasila SPD je uredil dr. A. Brilej, ki je prevzel uredništvo po dolgoletnem uredniku dr. J. S. Tomišku. Čigar ime pa srečujemo zopet med sodelavci revije in sicer prav v tem zvezku. Izmed gredic, ki ga prinaša druga polovica letnika, naj posebej omenimo Bogdana Jordana »Zimski vzpon po severni steni Mojtstovke«, Marijana de Reggja »V višavah nad Blokami«, pokojnega Borisa Zarnika »Prvič na Triglavu«, Vlasta Kopača »Severna stena Turške gore p-zimic«, Marijana Lipovška »Naša Sveta gora«, dr. Jos. Tomiška »Gorski vodnik Simon Pinter«, F. S. Piznargarja Janku Mlakarju posvečene spominke »Tsvr in lik«, Mlakarjeve hudomušne vrtice ob lastnem jubileju »Ob sedemdesetletnici« in Borisa Režika članek ob dvajseti obletnici smrti ideologa in vzornika mlade generacije slovenskih alpinistov dr. Klementa Juga. Mi mo teh daljših in krajših doneskov v slovensko planinsko literaturo so objavili nekateri nekrologi, med drugim članek o dr. B. Zarniku in čestnem prijatelju slovenskih planin dr. Jiriju Oermliku, dalje članek o jubilejnih letih planinskih pisateljev (Wester, Mlakar), nekater se vrste poročila o novih knjigah, ki so v zvezi z našimi planinami. Uredniškova slobna in izkušena roka je dala zvezku vitino, ki tudi v teh težkih časih dostojno predstavlja slovensko planinstvo in njegove vzore. Vsekajto je Slovensko planinsko društvo v zadnjih letih prav s svojimi uredniki (Bogdan in »Planinski vestnik«) mnogo pripomoglo, da se naše do kar treskotalno razvijanje

Iz slovenskih revij

»Cerkveni Glasbenik«, ki izhaja v redakciji skiačadaja Msgr. Stanka Preunira, je pravkar izdal prvi četrtletni zvezek svojega 88. letnika. Tu čtamo iz uredniškega poročila načelno značilna izjavanja, ki prineslo naše cerkvene glasbe. Dr. A. Dolinar naša v svojem »Fregletu« slovenske cerkvene glasbe. Ivanovič prijlo skiačadajeta Vinka Vodopivec. Stanovič prijlo pisje o goriskem komponistu Ivanu Laharju, Anton Vodopivec pa v članku »Grag dočeta« objuja spomine in skušnje na cerkveno ljudsko petje v kraju Gragarju. Adoif Göbming nadaljuje svojo razpravo »Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike«. Številko zaključujejo Premirova koncertna poročila, ocene novih glasbenih edicij in razne vesti.

Mesečnik »Slovenska mladina« prinaša v 2. številki uvodnika »Zdrava mladina — zdrav narode, dalje članek primarja dr. V. Meršola »Deset zapovedi za ohranitev zdravja«, sestavek »V naravi je zdravje doma«, Stritarjevo pesem »Bolnik«, članek »Zdrava mladost«, spominke učiteljice »Gadja gnezda v dekliških srce«, članke »Sport koristi zdravju«, »Dekleta, zdravje bodi vaša prva skrbi«, »Zrak in dihanje — našo zdravje«. M. T. poroča o osmih dneh v smučarskem tečaju, A. Kovačič objavlja črtico »Očetova smrt«, I. Eb. razglablja o vprašanju: »Za zdravje je potreben tudi odmor«, France Kovač v pesem »Gnezdec«. Kakor kaže vsebina, je ta zvezek posvečen predvsem vprašanju zdravja in zdravstvenih skrbi za mladino.

»Naš list« je pridobil v 2. številki narodni članek »Našimljeni Kurent« (z ilustracij M. Gasparija), odmeke Maroltovega zapisa narodne pesni »Oraček«, besedilno lutkovno igrice »Bahaček«, Kunavarjeve »Sprehode med zvezdanc«, članek o Prešernu, »Obliske pri knjigah«, dopise, ugank in obito drugega gradiva.

»Bila je sreča v nesreči.« pravijo se prevzele priče potresa in ljubljanske obnove. Preprosta patičnost se je umaknila novemu duhu, nastale so cele nove ulice, kolonije in četrti. Vse to je prinesel Ljubljani potres, ki je razbil starinsko stisnjeno in omejeno, oipri nove razgledje in skratka dal Ljubljani več zraka, več sonca, več poleta. Okrenil je gradbeno delavnost na venjak. Ljubljancem se je odtegnil kalni in takrat se neregularni Ljubljanci ter je začel zidati na značnem svobodnem robu mesta. Številno prebivalstva je obraslo o: nekaj nad 30.000 na ponosnu 100.000, razširil se je promet, dobili ali razširili smo mnoge ustanove, da služijo socialnemu, g:splošarskemu in kulturnemu napredku naše bele prestolnice. Porod vsakega napredka je združen z žrtvami, odkanjem in bolečinami — ta veliki nauk črpamo iz zgodovine ljubljanskega potresa in nam je lahko pravo posebno izpodbujen v današnjih velikih časih.

LJENKO URBANČIČ:

Železna pirha

Takrat smo mi mladi stopali pod državno trobojnico s pesmijo na ustih, tova v srceh nam je bilo tesno, kakor da podzavestno slutimo dogodek in vidimo kri, ki bo tekla kot posledica pustolovskega puča v vseh štirih letih pozneje. (iz radijskega govora »Štiri leta pozneje«.)

S čolnom smo se prepejali čez umazano reko. Na palico smo obesili bel robec, zakaj bili smo med dvema ognjenima. Ko se srečno izkrcamo in predvemo močvirnat travnik, se znajdemo v blatnem mestecu z nizkimi hišami, ki je popolnoma izpraznjeno, zakaj leži v bojem področju. Le starega muslimana s fesom na glavi in v zrčem v roki srečamo pri studencu, vse drugo so vojaki, topovi in konji. Starec godrnja nekaj, kakor da mu vojna ni všeč.

S tovaršiji se ustavimo pri vojaki, ki imajo prepašane čutare. Zrejen sem in prostim piti. Ko nastavim na usta n srkum, okusim nekaj kar ni vodeno pač pa nekoliko žge; to je žganje, mehko žganje. Tako sem

1942 Ljubljancov boleha na jetiki

Med 1326 lani umrli meščani jih je tuberkuloza pobrala 237 in se tako že drugo leto uvrstila na prvo mesto med vzroke smrti

Ljubljana, 31. marca. Tuberkuloza se nevarno širi. Ta zavrata morilka, ki je pokosila že toliko naših najboljših mož in žena, zopet zgostuje svojo smrtno mrežo med mestnim prebivalstvom. Že lani smo opozorili na izredno dejstvo, da se je predlaskim med vzroki smrti v Ljubljani uvrstila tuberkuloza po daljšem razdobju zopet na prvo mesto v l. 1943 je imela 186 žrtve. Lani se je število za tuberkulozo umrlih Ljubljancov zopet dvignilo: med 1326 umrliih jih je tuberkuloza pobrala 237 ali 17,8 %.

Slovinci se lahko pohvalimo, da smo po zadnji svetovni vojni, ko je tuberkuloza posebno ogražala naš narod, mnogo storili za omejitve njenih pogubonosnih posledic. S sistematičnim delom, v katerega je znašla premissljena propaganda uvrstila mnogo marljivih in izvezbanih sodelavcev, je bilo mogoče, da je bilo prebivalstvo nazorno in do najoddaljenjših naših vas; opozorjeno na vzroke, ki pospešujejo širjenje TBC. Stalni nadzor nad prebivalstvom, ki je zaradi razmer, v katerih mora živeti, posebno izpostavljeno možnosti obolenja za TBC, je dosegel čudovite uspehe. Že po nekaj letih so se pokazale ugodne posledice. Število smrtnih primerov se je naglo nižalo.

Uspeh boja proti jetiki se je posebno očitno pokazal v Ljubljani, kjer je imela tuberkuloza dolgo časa pravo ugodne pogoje za razvoj. Višek umrljivosti za tuberkulozo je bil dosežen l. 1919, ko je na 10.000 prebivalcev 80 ljudi umrlo za TBC! Za mestno prebivalstvo je bila edina tolažba, da so imeli med temi žrtvami dvetretjinsko večino tujci, ki jih je vojna privedla v naše mesto.

Po zaključku vojne se je zato ta zloglasna številka naglo znižala. L. 1920 je umrlo v Ljubljani za jetiko že samo 46,9 prebivalcev na 10.000. Izboljšanje je bilo razveseljivo, ne pa zadovoljivo. Naslednja leta se je število za jetiko umrlih gibalo na približno isti višini, kasneje pa je počasi upadalo. Leta 1924 je umrlo v Ljubljani zaradi jetike le 35,6 prebivalcev na 10.000. Domaćinov je bilo med njimi le 14,7. V naslednjih letih je število za TBC umrlih ponovno in precej stalno padalo. Grafična slika umrljivosti ljubljanskega prebivalstva na tuberkulozo kaže ta padec s črto, ki pada do 1933. skoraj premo navzdol. Te ga leta se je umrljivost za tuberkulozo že znižala na 20 prebivalcev na 10.000. Večji del padca pa je vsa ta leta šel na račun tujcev. Umiranje meščanov za jetiko je bilo precej ustaljeno in se je osem let gibalo med 14. in 11. na 10.000. Šele l. 1935. — torej v času nastanka velike Ljubljane — je zdrknlo na 9,1.

V letih neposredno za gospodarsko krizo se je celotno število žrtve jetike v Ljubljani sicer še zmanjševalo, vendar pa ne več tako izdatno kakor prejšnja leta. Najnižjo točko je umrljivost za jetiko v Ljubljani dosegla l. 1940, torej v zadnjem za nas mirnem letu. Te ga leta je umrlo v Ljubljani med stalnimi prebivalci mesta le 7,05 prebivalcev na 10.000. Skupno s tujci jih je za jetiko umrlo 12,2.

Med sedanjo vojno se je tuberkuloza zopet začela širiti. Zadnja 4 leta je na jetiki umrlo na 10.000 prebivalcev samo domačinov 8,52, 14,5, 19,6, 26,3, vsega prebivalstva pa 13,1, 18,1, 23,6, 33,2. Kakor ugotavlja letošnje poročilo mestnega zdravstvenega urada, je porast umrljivosti za TBC nedvomno v zvezi z izrednimi prilikami, v katerih živimo. To pa nas ne odvzuje od dolžnosti, da ne storimo vsega, kar je v naših močeh, da preprečimo nadaljnje obolenje in umiranje za to socialno boleznijo. Število tuberkuloznih bolnikov je izredno visoko. Približen vpogled nam daje število dodatnih žvilskih nakaznic, ki jih tuberkulozni bolniki dobivajo od Prehranjevalnega urada in ki znaša 1492 za bolniške dodatke za Ljubljancem vložili 17.249 prošelj z zdravniškimi spričevali. Na jetiko se je skidevalo 2997 spričeval.

Lani je umrlo na tuberkulozo 237 stalnih prebivalcev Ljubljane, in sicer 125 moških in 112 žensk. Kakor smo že ugotovili, je bilo povzročeni po tuberkulozi od vseh smrtnih primerov med stalnimi prebivalci 17,8% (v letu 1943 pa 16,9%). Podrobni pregled nam pove, da je otrok do 15. leta starosti umrlo na tuberkulozo 8. Zelo veliko je število smrti med prebivalci starimi nad 60 let (34). Med 15. in 30. letom je umrlo 46 prebivalcev, 149 pa starih 31 do 60 let.

izmučen in žgana pijača mi dne dobro, ne-kako drugič v življenju.

V prazni niša si pripravimo spalnico. Oml vojak, ki mi je bil upolneno ponudi piti, mi je obljubil in tudi prinesel steklenko žganja, ki ga toč: mostvo v neki kletki na koncu mesta kar svobodno, zakaj vsa naseljena je ostala brez gospodarja in civilist ne pomeni prav nič.

Ko natočim v skledico žganja in pogoltnem požirek se mi pri tem ostane zljje, da se razširi po sobi prijeten vonj. Ker sem močno izčrpan in vsem alkohola vajen, se mi začne v glavi vrteti, v zelodcu mi postaja slabo, vendar bruhati ne morem.

Ostali v sobi spijo in tema je gijna, večnostna. Silen pok stresa okenska stekla: pionirji mirirajo most. Naslednjih pokov se kar privadimo. Slabost v glavi in zelodcu se mi poleže in zgubim se v spanju.

Zjutraj me zbujajo strojnice. Topovi se živahno pogovarjajo z onimi onkraj reke. V možganih se mi vrstijo slike iz prejšnjih dni: korakanje po tlaku, izpraznjeno mesto, slovo od doma in jokanje, pripripanje šopkov na prsi mladim fantom, potem živinski vozovi na železniški postaji.

Enakomerno udarjanje kolesja po tražnicah, petje, misli na dom in na ženske obraze... Saj res, zdaj je Veliki teden. Zvonovi ne pojó, ker so šli v Rim, zato drdrajo raglje in topovi tukaj v tem praznem mestu so jih nadomestile strojnice in topovi. Po tem mislim na dom, na mizo v kuhinji, na mater in na očeta ter na police in na pirhe. In seveda na tisto svetloolasko, ki je tudi meni pripela nagejane.

Po lesnih stopni cah se primaje mlad porotnik, rezvizist, študent medicina. Bodalce se mu zepeta pri vratih in pohištvo. »Dekli, srečno Veliko noč vam želim!« pravi in si potone vzkljati nad čelo.

Ko mu hitimo vzkljati enako, podpre častnik vočilo s tem, da seže v žepa dolge vojaške suknje in izvleče iz vsakega po en pih. Nekam trdo udarita ob leseno mizo ta dva predmeta, ki pomenita praznik Kristusovega vstajanja.

Ko se sklonim čez končnico postelje, vidim, da sta pirha železna, — dve bombi sta. Prav res, človek mora biti šla skromen, da mu taka dva železna predmeta nadomestita Veliko noč.

»Združeni narodi«

v lastnem ogledalu

»Osvojitve« je po izkušnji težaven proces in osvoboditev britanskih otokov izpod severnoameriške vojaške zasedbe ne bo nobena izjema v tem pravilu, izjavlja angleški »Observer«. Zasedba je prinesla s seboj izredne trdote za civilno prebivalstvo. Številni civilisti so morali zapustiti svoje domove. Vojaštvo je opustošilo najmanj 200 tisoč hektarjev rodovitne zemlje. Britanski otok je pač premahen za vojaško izobrazbo v modernem mehaniziranem vojevanju. Delna rešitev bi se dala dočeti morda s tem, da bi se premostilo izločanje v gotovih vrstah orožja v domovine, n. pr. v Kanado, kjer imajo na razpolago dovolj zemlje. Na vsak način je ta problem zelo važen. Britanski otok mora biti naravno močno branjen, toda vsled tega ga ni treba počasi moriti, zaključuje »Observer«.

Newyorški dopisnik agencije EFE poroča, da so v Zedinjenih državah močno zaskrbljeni glede bodočega prehranjevalnega položaja. Smatrajo za neizbežno, da se bo glasilo dnevno poročilo za Evropo in naslednjih mesecih »lakota in zopet lakota« in dnevno poročilo za Zedinjene države »pomankanje in še več, pomankanje«.

V zvezi z odstopom parlamentarne državnega tajnika angleškega ministrstva za obnovo, Straussa, objavlja »News Chronicle« pisma med Churchillom in Straussom. V teh pismih se Strauss zahteval od Churchilla, da ga odpusti, ker ne mara več dajti svojih misli v angleški vladi s prijatelji Churchillove politike, posebno kar se tiče Čuhjske in sploh sklepev v Jalti, s katerimi se je Velika Britanija docela podredila volji Sovjetske unije.

Poročilo ameriškega zdravniškega združenja se ameriške žene po aktivni prohibiciji vedno bo udajajo pijači. Medtem, ko je prišlo še leta 1931. na eno pijano žensko približno pet pijanih moških, je znašalo to razmerje leta 1943. že 1:2.

Mirne velikonočne praznike želi svojim odjemalcem

Slaščičarna »ORIENTAL«

Jusuf Mehmeti

LJUBLJANA, Stari trg 8

Obvestila »Preveda«

NAVODILA ZA ODDAJO NAROČILNIC ZA APRIL

Potrošnik predloži osnovno živilsko nakaznico za mesec april takoj, najpozneje pa do sobote, 7. aprila, svojnemu stalnemu trgovcu ali zadrugi (za razna živila), ali peku (za kruh) ali gostinskemu obratu (za meso in ostale izdelke). Družine naj predložijo vse nakaznice hkrati.

Trgovci, odrezke naročilnic za razna živila istočasno z naročilnico za moko pri vseh tistih potrošnikih, ki so se v mesecu aprilu oddolili za nakup moke. Kot naročilnica za moko veljata št. 32. in št. 31. prazni šrafani odrezek v zgoraj omenjenem vlogu odrezkov za kruh. Naročilnica za moko se mora držati naročilnice za sladkor, sol in milo.

Prejem naročilnic za razna živila potrdi trgovci z žigom na zato označenem mestu v glavi nakaznice, prejem naročilnic za moko pa se posebej z žigom, ki ga pritisne ne posebej čez sredino glave nakaznice.

Tisti potrošniki pa, ki so se oddolili za nakup kruha pri izbranim peku, naj predložijo osnovno živilsko nakaznico temu peku, ki naj sam odrezek zgoraj navedena šrafirana odrezka. Prejem te naročilnice za kruh potrdi pek s svojim žigom, ki ga pritisne posebej čez sredino glave nakaznice. Če soha štev. 12. bo spravljen Novi trg 4/II, nekateri s prave naročilnice.

Potrošniki ki imajo v gostinskih obratih, naj predložijo naročilnice temu obratu kot dostaj, naročilnice za kruh pa samo, če bodo navedeni kruh stalno pri njemu. V tem primeru potrdi gostinski obrat s svojim žigom prejem naročilnice za kruh enako kakor pek. Odrezke za kruh, ki jih reče gostinski obrat med mesecem, oddaja spravi pravostno belcu.

Trgovci, zadrugi in peki, ki so pobrali naročilnice od svojih stalnih odjemalcev do 7. aprila, bodo oddali naročilnice Prevodu Novi trg 4/II, soba 14. do dne 10. aprila t. l. Kdor naročilnice ne bo oddal do 7. aprila t. l., kot je to določeno v zgoraj omenjenih, ki imo upravičeni zahtevati racioniran živil od dobavitelja, čeprav je vpisan pri njem kot redni odjemalec. Prevod Novi trg 4/II, soba 14. do dne 10. aprila t. l. Naročilnice za mesec april samo od onih potrošnikov, ki se bodo izkazali za žig. Mestnega preskrbovalnega urada, da so živilske nakaznice prejeli po tem dnevu.

Trgovci, zadrugi in peki se ponovno opozarjajo, da se pri ureditvi in oddaji naročilnic strogo držijo navodil, ki jih je Prevod do sedaj objavil.

BOLNIŠKA NAKAZILA ZA APRIL

Bolniki, ki so po predloženih zdravniških spraveh upravičeni dobivati posebno dodatke racioniran živil, bo bolniški odsek mestnega preskrbovalnega urada delil bolniška nakazila za mesec april vsako dopoldne od 7. do 10.45 ure v pritličju Turjske palače v Križankah, Gosposka ul. 15, po naslednjem razporedju:

Od 3. do 11. aprila bolniki, ki imajo pravico tudi na meso, tako da pridejo na vrsto: v torek 3. aprila bolniki z začetnicami A do C, v sredo 4. aprila bolniki z začetnicami D do G, v četrtek 5. aprila z začetnicami H do J, v petek 6. aprila z začetnicami K do L, v soboto 7. aprila z začetnicami M do O, v ponedeljek 9. aprila z začetnicami P do R, v torek 10. aprila z začetnicami S do I in v sredo 11. aprila bolniki z začetnicami T do Z.

Od 12. do 20. aprila drugim bolnikom, tako da pridejo na vrsto: v četrtek 12. aprila bolniki z začetnicami A do C, v petek 13. aprila z začetnicami D do G, v soboto 14. aprila z začetnicami H do J, v ponedeljek 15. aprila z začetnicami K do L, v torek 16. aprila z začetnicami M do O, v sredo 17. aprila z začetnicami P do R, v četrtek 18. aprila z začetnicami S do I, v petek 19. aprila z začetnicami T do Z.

Od 21. do 28. aprila bo bolniški odsek delil nakazila za dojenčke in bolnike, toda le na podlagi prej predloženih zdravniških spraveh, tako da pridejo na vrsto: v soboto 21. aprila bolniki z začetnicami A do D, v ponedeljek 23. aprila z začetnicami E do H, v torek 24. aprila z začetnicami I do K, v sredo 25. aprila z začetnicami L do N, v četrtek 26. aprila z začetnicami O do R, v petek 27. aprila z začetnicami S do T in v soboto 28. aprila dojenčki in bolniki z začetnicami U do Z.

Zdravstveni zavodi, ki so upravičeni dobivati posebne dodatke za stredniško osebe, naj pošljejo po nakazila od 3. do 10. aprila. Bolniki, ki dobivajo bolniške dodatke, naj prinesejo s seboj živilske nakaznice za mesec april. Nakazil brez predložitve živilskih nakaznic urad ne bo izdajal.

Zdravniška spravevala za pridobitev bolniškega nakazila je treba predložiti mestnemu fizikatu od 1. do 20. v mesecu. Upravičenci, ki prejmejo po predloženih zdravniških spraveh prvotno bolniško nakazilo, naj se z njim zglase na Prevodu, Novi trg št. 4-11, soba št. 12, zaradi potrditve trgovca.

Bolniški odsek opozarja, da bo delil bolniška nakazila strogo po objavljenem razporedju.

Ce upravičenci zaradi neprilagodnega preloženega uradovanja ne bi prišli na vrsto, naj pridejo v urad naslednj dan od 7. do 10.45 ure.

Znova opozarjamo vse one upravičence, ki imajo na bolniškem nakazilu označen diagnozo št. 8 in 9, da prinesejo v urad živilsko nakaznico za mesec april z neodrejenimi odrezki za 100 g trdih masčk, vsi oni upravičenci, ki imajo označeno diagnozo št. 13, pa za sladkor in odrezke za kruh.

ODREZKE

Živilskih in tobačnih nakazila za mesec april mestni preskrbovalni urad od trgovcev, pekov in trafikantov prevzema tako da pridejo na vrsto v torek 3. aprila od 7. do 8. ure trafikanti z začetnicami A do Km, od 8. do 9. ure z začetnicami Ko do Pi, od 9. do 10. ure pa trafikanti z začetnicami Pj do Z. Načrt pridejo na vrsto isti dan od 7. do 8. ure z začetnicami A do G, od 8. do 9. ure z začetnicami H do J, od 9. do 10. ure z začetnicami K do M, od 10. do 11. ure z začetnicami N do O, od 11. do 12. ure z začetnicami P do R, od 12. do 13. ure z začetnicami S do T, od 13. do 14. ure z začetnicami U do Z, od 14. do 15. ure z začetnicami A do G, od 15. do 16. ure z začetnicami H do J, od 16. do 17. ure z začetnicami K do M, od 17. do 18. ure z začetnicami N do O, od 18. do 19. ure z začetnicami P do R, od 19. do 20. ure z začetnicami S do T, od 20. do 21. ure z začetnicami U do Z.

Trgovci, peki, trgovci, prav tako tudi oni trgovci, ki so prodajali maslo za otroke in noseče žene, za osnovne živilske nakaznice, morajo vse racionirane predmete obratovati le na predpisanih točkah. Trgovci obratujejo za mesec marec zgoraj predpisane dni samo prvo oddajo moke, za drugo oddajo b. d. za odrezke živilskih nakaznic oddajajo pozneje. Pozna naj, da se od prve oddaje oddajo vse odrezke, kot v bodoče mestni preskrbovalni urad ne bo pozneje sprejmal nobenih odrezkov več, saj mu dvojno štetje vzame preveč časa.

KOLO dobro ohranjeno, kupim. Dan deloma prosvetljen, Zvezda, iz predvojnega blaga, prodam. Naslov v Jutru. 7029-7

SLOV. KNJIGE dobre — kupim. Ponudbe Jutru pod »Slovo«. 6835-7

VOZICE, otroške, kupim. Promet, nastropi križevske cerkve. 6937-7

VOZICE, otroške, kupim. Promet, nastropi križevske cerkve. 6937-7

AVDIONKO Philips ali Telefunken, baterijsko, po možnosti dvomotorno, kupim. Braune, pod hribom št. 44. 6900-7

PREGRINJALI dve, po možnosti dve predli, odli dobro ohranjeno, zavese in rube kupim. Ponudbe Jutru pod »Dobro ohranjeno«. 6801-7

FOTOAPARAT format 10 krat 15, kupim. Ponudbe Jutru pod »Dobro ohranjeno«. 6948-7

NAKUP in prodaja vsake vrstne rabljenih predmetov. — Trgovina »Ogled«. Mestni trg 3. 6866-7

BRZEVO LES kupim, vsako količino. Podjetje usnja »Indus«. 6933-7

ROCKE (kante), pločevine, nastropi, kupim. Ponudbe Jutru pod »Kante«. 6928-7

CAHICO, zamenjam nepredvideno vinogradnikom. Ponudbe Jutru pod »Cahico«. 6996-7

POSTELJO, vzmetnico in žimnico z žilke zamenjam. Naslov v Jutru. 7034-7

CEVLJE, riave, usnjene, zelo lepe, popolnoma nove, št. 38-39, zamenjam za protivrednost. Ponudbe Jutru pod »Rjavi čevlji«. 7048-7

Na pasice za moko naj pišejo trgovci samo številke, celih živilskih nakaznic in dnevnih odrezkov, preračunane nato na skupno število dnevnih odrezkov, opuste naj pa pisanje v kilogramih. V seznamu pa mora biti moka obratovana samo na odrezke, ne pa na cele živilske nakaznice.

Po gostinskih obratih nabrane odrezke živilskih nakaznic o mestni preskrbovalni urad prevzema v torek in sredo 3. in 4. aprila od 8. do 12. ure in v Križankah nekdanje Mšharove hiše na Križevskem trgu št. 10. Tam bodo ti obviseli tudi nakazila za odjane odrezke tako da pridejo na vrsto v petek 6. aprila gostinski obrati z začetnicami A do C, v soboto 7. aprila z začetnicami C in D, 9. aprila z začetnicami E in F, 10. aprila z začetnicami G do I, 11. aprila z začetnicami J do K, 12. aprila z začetnicami L, 13. aprila z začetnicami M, 14. aprila z začetnicami N do P, 16. aprila z začetnicami R do S, 17. aprila z začetnicami T in U ter 18. aprila z začetnicami V do Z.

POZIV MLEKARNAM

Mlekarne v Ljubljani, ki pripravljajo zajtrke, dvignijo pri Prevodu, Novi trg 4/II do vključno 7. aprila t. l. nakazila za kavne nadomestke. Mlekarne, ki nakazila do tega dne ne bo dvignila, zgubi pravico do njega.

PREJAZA LOG

Posebno opozorilo vsem trgovcem, zadrugam, pekom, gostinskim obratom in mlekararnam

Opozarjamo vse zgoraj navedene obrate, da oddajo prijavo vsega racioniranega blaga, ki ga imajo na zalogi 31. marca popoldne. Izpolnjene obrazce naj pošljejo na Prevod, Gosposka ul. 12/I, soba št. 11 do 5. aprila.

Ker moramo v teh dneh zaključiti vse prijave trgovcev, ponovno opozarjamo vse prizadete, da se strogo držijo določenega datuma pri oddaji prijav.

Gospodarstvo

Omejitev uporabe potniških avtomobilov na bencinski pogon

Prezident pokrajinske uprave div. gen. Rupnik je na podlagi člena 1. naredbе o upravljanju Ljubljanske pokrajine in v zvezi z odredbo št. 182 o dovolitvi prometa z motornimi vozili z dne 19. dec. 1944. (Sl. list 96) izdal naslednje odredbe:

1. Od dne uveljavljanja te odredbe je prepovedana uporaba potniških avtomobilov na bencinski pogon na področju mesta Ljubljane in za okolje v kraje, ki so določeni v železnici.
2. Izjemno od prepovedi iz točke 1. dovoljuje v posebno utemeljenih primerih neniški svetovalec za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani na predlog šefa pokrajinske uprave.
3. Kršitelji te odredbe se kaznujejo po tozadnjih predpisih.
4. Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu.

Gospodarske vesti

— Bitance. Zdržene papirnice Veve, Gorice in Medvede objavijo bilanco za preteklo leto. Pri glavnici 11,4 milijona lire in rezervah v višini 15,1 milijona lire zaznamuje bilanca čisti dobiček 2,10 milijona lire, s prenosom iz prejšnjega leta za 2,66 milijona lire. Upravičeni so bili za 1,2 milijona lire, potniški in podporni skladi pa 8,03 milijone lire. Vrednost tovarin in stanovanjskih kolonij znaša 16,9 milijona lire, zaloge pa predstavljajo vrednost 13,5 milijona lire. Dolžniki za dobavljeno blago, razni debitorji in bančna dobrotnost znašajo skupaj 11,1 milijona lire. Upravičeni so bili v Ljubljani je pri glavnici 1,52 milijona lire in v hankem leu zabe-

ležila 222.000 lir čistega dobička. Kosmati donos poravnice je znašal 3,36 milijona lir. — Unions, hotelica in stavbna d. d. v Ljubljani je lani pri glavnici 1,95 milijona lir zabeležila čisti dobiček 345.000 lir. Donos karnetov je znašal 316.000 lir, donos hotelov 170.000 lir in donos nastanov 201.000 lir.

— Pred nemškimi ukrepi za povečanje davčnih dohodkov. Iz govora, ki ga je imel predsednik nemške Reichsbanke, državni gospodarski minister Funtz v nemški javnosti izdihlo posebno pozornost napovedano povečanje davčnih dohodkov. V zadnjem letu se davčni dohodki Nemčije niso prav nič zmanjšali, vendar se ne dvigajo vzporedno z naraščanjem vojnih izdatkov. Funtz je vendar za povečanje davčnih dohodkov, ki so potrebni za pokrivanje nepoprednih davkov, zlasti dohodninskega davka in družbenega davka.

— Prehrabeno gospodarstvo na Koroskem. »Kärntner Zeitung« objavlja članek v katerem pomenljivo izkazuje kako potrošniki dobivajo meso podobno kakor v ostalih delih Evrope. Koroski dežela je v zlati meri navzvana na dovoz krušnega žita iz ostale Nemčije. V času, ko je dovoz otežen, mora biti stremiljenje za tem. Stredni krušnim žitom. Zato je doletni prehrabeni urad odredil, da dobi 7. doletnega meso razdelijo vsak normalni potrošnik dodatno količino 1 kg mesa, namesto 2 kilogramov kruha. Tako povečanje potrošne mesa ne bo šlo na škodo koroske živinoreje, saj je številno stanje živine po 5 in pol letih vjave enako kakor pred vojno. Tako se razna vrsta živine, se vendar ne bo postopalo brez narja. Za krije dodatne potrebe mesa bodo klali samo ono živino, ki za nadaljno rejo ni dosti vredna, bodi glede sposobnosti za delo ali glede proizvodnje mleka. Iz hlevov bodo odstranili ono živino, ki se krmi brez pravilne nastave. Zmanjšano številno stanje živine bo omogočilo zmanjšanje površine, potrebne za pridelovanje krme, in povečanje površine za pridelovanje krompirja. Javna žita, prosa in drugih pridelkov za človeško prehrano, potrebniki pri zamenjavi kruha za žito, bodo na dobo na slabem, kar je doletnega kruha imata vrednost 400 halov, in kilograma mesa pa ima vrednost 1400 halov.

— Brezposelnost v Franciji. De Gaulle delovni minister je te dni objavil statistiko o uradno ugotovljenem številu brezposelnih delavcev v Franciji. Dne 15. februarja je bilo v Franciji 405.000 brezposelnih delavcev, od tega 158.000 v Parizu. V gornjem številu niso upoštevani delavci, ki so le deloma zaposleni. Po informaciji ameriških diplomatov pa je število brezposelnih delavcev dejansko še večje in znatno presega navedeno.

— Novo zvišanje ameriškega državnega dolga. V nobeni drugi vojni so državi ne naraščala vojni dolg tako naglo, kakor v Zedinjenih državah. Te dni je ameriška reprezentacija zbrala sprejeti nekakšno predlog za zvišanje državnega dolga. Zedinjenih držav na 300 milijard dolarjev. Pred pričetkom ameriškega oboroževanja je znašal državni dolg le 34 milijard dolarjev.

— Gréjji so obeh ameriške zašilne ladje. V Ameriki so do konca leta 1943 gradnja prvih zašilnih ladje tipa »Liberty«. Te ladje so se slabo izkazale in so zaradi takih ladij doletela ustanovit. Amerila se skuša sedaj na lep način znebiti teh ladij, ki so dohile ime »plavalne krete«. Gréjji, ki je v sedani vojni izgubila skoro vse svoje mornarstvo, je lani prevzela še sedem tisoč ladij, sedaj pa poročajo iz New Yorka, da bo prevzela nadaljnje tri ladje. Kakor znano, se Angleži odločno branijo, da bi študiji po njej odkupni cen prevezli take ladje, s katerimi po vojni ne bodo mogli vedeti konkurenca, čim se razmere v prekomorskem prevozu več ali manj stabilizirajo.

— Španija je na poti k samostroji z bombažem. Zadaja leta se naglo dviga domača proizvodnja bombaža v Španiji. Leta 1936 je znašala površina bombažnih nasadov 25.000 ha. Ta površina pa je vsako leto naraščala in bo letos dosegla 70.000 ha. Pridenek se je bolj povečal, letu 1936 je znašal komaj 10.000 kg (po 220 kg), leta 1942 15.000, naslednje leto 20.000, lani 30.000 bal, v letošnjem letu pa pričakujejo, da bo dosegel 40.000 bal. Letos bosta prišli v obrat tudi dve novi predilnici, poleg večjega števila obratov za čiščenje bombaža. Španija skuša lani pridobiti več bombaža, da bo s pomočjo bombažem doletela neodvisna od uvoza iz inozemstva.

NE SAMO ZA ZLATO

Imeli so ga, malopridneža, ki je bil napravl tisto reč na »Utvic. Wiegand je bil risar, prevzetnik, ki se je držal zmerom tak, kakor da bi — in tako dalje. Da, Wiegand! Seveda bo moral zdaj nadomestiti vsi škodo. In v ječo tudi pojde, za tako stvar dobiš vsaj pet let, če ne več. Jahta bi bila utegnula dočela pogoreti. Temu pravi dandanes ogrožena prevozov.

»Torej — torej je menda že v listih? Gromska strela, ti pa res hitro delajo. »Planija je iz sobe. Najbrž je imela kje v hiši žoga, ki je vedela, da bo hvaležno sprejel to najnovjšo senzacijo.

»Hela ni več mislila na Aleksandra Baraya. Kar iznenada jo je bil prevzel občutek, da je sokriva tega, kar se je bilo zgodilo. To je bilo seveda smešno, je takoj rekla sama pri sebi. Kaj je neki mogla za to, da se je Kasch vedel kakor norec!

In vendar — ona je bila vzrok, da je bil zapustil prejšnje dekle. Ta »vendar« je bil grizek. Za zavest, da je čeprav brez lasi, ne krivde, prizadejala nekemu drugemu bol, to je hotelo. Najbrž bi bila šla k Wiegand, dovi sestr, in se opočivila. A tudi to je bilo nesmiselno. Kaj bi se le opravičevala? Ali more dlovek kaj za to, če se drugi ne znajo brzdati?

Ne, Kasch sam bo moral zagovarjati to stvar pred svojo vestjo. Dasi mikror ni bilo med pritruditi Wiegandovemu ravnanju — v tej točki ga je bilo treba m. l. jeje presojati. Hotel je mascevat žalitev, ki je bil Kasch prizadejal njegovi sestri. Da je pri tem sešel po napačnem sredstvu, je bilo pač pripisati njegovi mladosti in še bolj njegovi majhni razsodnosti. Ker pa je bil ravnal res neodgovorno, uničil dogocene vrednote in spravil druge ljudi v neposredno nevarnost, nekoga pa celo v krivljen sum, ga je gotovo čakala huda kazen. Toda na zatožni klopi bo sedel sam, čeprav —

A to je moral Kasch opraviti s samim seboj. Zdal, ki je poznala nagibe, ki so mu bili vdahnili načrt, da zapusti tvrdo, se ji je zdelo, da je ta izhod res edini, ki ga more ubrati. Njegov položaj tu v hiši je bil omajnan; kajli, in v tem je imel Kasch prav, ozadje zažiga se je moralo kmalu splošno razvedeti.

Rada bi bila mislila na kaj drugega, toda ni se mogla odtrgati od te stvari. In čim dalj je mogzala, tem bolj nagubena je bila, da odbije še edino ojaševalno okoliščino, ki je govorela za Wieganda. »Zdal, kar je bil storil, ni pričelo o nenavadni zavratnosti? Če se je hotel znebiti Kaschem, zakaj je potem čakal več mesecev? Kajli toliko časa je že bilo, odkar je bil Kasch napravil z dekletem komec.

Zakaj ni bil opravič oči v oči? Za to je bil najbrže prestrašopeten. Namesto da bi se bil takoj zatekel k dejanju in proval Kascha na odgovor, mu je bil narobe več mesecev hlinil prijateljstvo in sodeval s Kaschem, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo — ne, prav res, da ni smela dalj predišljavati o teh rečeh, kajli Kascheva krivda se je krčila od trenutka do trenutka — izvenzmi nekaj: njegovo neobzadnost in njegovo nepremišljeno ravnanje...

Ona vseskozi ni mogla nič za to. Ko je Agata Möllerjeva, vsa razgreta in še vedno strašno razburjena, znova stopila v sobo, se je bila Hela že dokončno pomirila, in niti najnovjša, naj-najnovjša senzacija: da se je bil baje Wiegand v preiskovalnem zaporu obdelal, kakor je pravil stari Menkel v registraturi, je ni mogla več prestriti.

Ne glede na to, da najbrže ni bilo res.

Ob desetih je Kristijan Wellencamp po navadi sprejel iz tajničnih rok spisek oiskovalcev, ki so se bili napovedali za tisti dan, in je nato odločil, ali jih sprejme sam ali ne.

Wellencamp je bil na oko tak kakor zmerom. Wiegandove aretacije se ni niti z besedo dotaknil.

»Kapitan Petersen pride ob enajstih?« Začuden je vzdignil oči. »Je mar telefonski?«

»Ne. Včeraj me je naprosil, da sem ga vzel v spiseke.«

»Nu, prav.«

Hela je bila vesela, da ni dalj vpraševal. Seveda je prišel Petersen točno ob določeni minuti. Znašljiva črta se mu je dobla v obraz, ko je krenil v Wellencampovo sobo. »Zdal sem pa res radoveden,« je rekel Wellencamp, pokazal na stol in porinil pred kapitana svoje jahte zabojček smotk. »Svetlo, temno, srednje?«

Petersen je vzel kakor smola črno brazilko in jo obsestno prižgal.

»Tesarji že delajo,« je začel. »Čez tri dni ne bo na ladji niti sledu več o požaru.« Zleknil se je v naslanjajo in prekrizal noga. Brezrazno oči so mu zbledile po sobi. »Pa to samo mimogrede. Prav za prav sem prišel zaradi »Mihaela.«

KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA. »Velika nagrada.« Predstave danes in na praznik ob 15. in 17. ur.

KINO UNION. Odlična komedija »Vzorni soprog.« Heinz Bühmann, Leni Marebach. Predstave danes in na praznik ob 15. in 17. ur.

KINO MATICA. »Afera Roeders.« Predstave danes in na praznik ob 15. in 17. ur.

KINO MOSTE. Tel. 29-18. »Carmen.« Imperio Argenis. Predstave v nedeljo in ponedeljek ob 15. in 17. ur. Predprodaja od 9. do 11. ure.

ANA METERC

Pozreb blage pokolnice je bil v Tivoljskih dne 26. februarja 1945. Sv. maša zadnja se bo brala v cerkvi sv. Petra dne 9. aprila ob 17. zjutraj.

Amalija Meterc, mati; Marta Ložar, sestra.

NASTJA TAVČAR

rojena Lubimova

Pokolnica leži na svojem domu na Bregu št. 6/II. Pogreb bo v ponedeljek 2. aprila 1945 ob 11.00 z Jal, kapel sv. Nikolaja, k sv. Križu, kjer bo začelo pohorjana.

Pamost bo v nedeljo 1. aprila ob 14.00 v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, dne 30. marca 1945.

Dr. Ivan Tavčar.

MALI OGLASI

- VAJENCA za vodovodno instalacijo sprejem prosto. P. evoniški plači, 6981-64
- PROdam: CEVLJE, nove, nizke, moške, št. 40-41, rjav smil, staro blago, prodam. Pri. Zore, Vrhovca 6899-6
- VOZ, dobro ohranjeno, nosilnost do dve toni, za enoli dvoipregno, zamenjam oz. prodam. Razna dolina, cest. VII št. 15. 6991-64
- PROdam: CEVLJE, nove, nizke, moške, št. 40-41, rjav smil, staro blago, prodam. Pri. Zore, Vrhovca 6899-6
- PERICO za pranje doma, s hrano, za dvakrat v mesecu, sprejem. Naslov v Jutru. 6961-14
- KUHARICO, vsamostojno gospodinjstvo, v hiši, z redno, k trilateralni družini, sprejem. Naslov v Jutru. 6977-14
- 15-20 OSEB sprejem za kuhinje, čebanje in česna. Lahko delo tudi za več kot 16 let. Zadržati se bo kot v skladu s »Alpe«. Petrarcorv 28. 6932-14
- URADNIK, diplomatski, iz Zagreba, s 4-5 opremljeno stanovanje 2-3 sobe, prodam. Jutru pod »Ogled«. 7007-214
- DEKLICO, tekaško, 14-16 letno, sprejem za trgovino, hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe Jutru pod »Tečaj«. 6972-64
- SPREJEMIMO pošteno in marljivo delavno družino (moža in ženo) za oskrbovanje in obdnevno male kmetije in velikega vira z reje nekaj živali. Vse po dogovoru. Naslov v Jutru. Ponudbe Jutru pod »Okrižnik Notranjske«. 7055-14
- GOSP. POMOCNICO ali sobarico, ki ima veselje do posravnjavanja stanovanja, ev. za malo kuhari, sprejem k šestletni družini. Ponudbe Jutru pod »Sesteljska družina«. 7056-14
- KUHARICO, srednjih let, vajeno samostojne kuhe in ki ima veselje do drugih hišnih del, sprejem. Ponudbe Jutru pod »Samostojna«. 7054-14
- DELAVEC, starejši, vajen vrtnih del, dobi stalno nameščenje, ev. s hrano in stanovanjem v hiši. Ponudbe Jutru pod »Vrtno delo«. 7057-14
- POSTREZNICO z 2-3 letne pisarne in stopnišča, sprejem. Ogledni se v Dalmatinski 5/II. 7022-14
- DEKLICO, 13-15 letno, kot pomočnico pri domačih delih, sprejem. Hrana in stanovanje v hiši. Bizjak, Celovška cesta 71. 6875-14
- ZENSKO, 45-60 letno, splejem k enemu otroku. Stanovanje in hrana v hiši. Naslov v Jutru. 6879-14
- KUHARICO, vajena samostojnega gospodinjstva, sprejem takoj k dvema osebama. Ponudbe Jutru pod »Sesteljska družina«. 6758-14
- GOSP. POMOCNICO, vajeno vseh gospodinskih del, sprejem takoj k dve ma osebama. Naslov v Jutru. 6759-14
- VAJENICE za soboljarsko oddaj sprejme takoj Martine Ivan, Zelnjskega ceste 11. 6971-14
- VOZICE, tri, športne, prodam. M. Rančič, Smarčičeva 24. 7045-6
- TORBICA, velika, rdeča, usnjena, in gramofonske pločice v dobrem stanju ugodno naprdaj. Zelenjarska 16/I, l. ev. 7048-6
- KOLESA, otroška, za do 8 let, ugodno prodajo. Kod. Puharjeva 6. 7050-6
- BRUSILNI STROJ in kompresor zelo ugodno prodajo. Merkur, Puharjeva 6. 7050-6
- KOLO, damsko in moško, luksuzni model, s prestavnimi, ugodno prodajo. Merkur, Puharjeva 6. 7052-6
- JEDINICO iz orehovca, lepo izdelano, dobro ohranjeno, prodam za 100.000. Naslov v Jutru. 6929-6
- STEDLINIK, litoželezen, dober, za hitro kuhanje, s pečnikom, prodam ali zamenjam za noreče žensko kolo. Modrijan, Tržna ul. 7. 6904-6
- PREGINJALO, posteljno, težko, predvojnno, 250x250 cm, prodam. Gregorinova ulica 10, postaja. 6778-6
- URO, starinsko, stensko, Bidermeier, krasno, pozlčeno, s četrtemim ponavilnim bitem, 60x45 cm, in brušeno starinsko stensko urico, v okviru, 60x45 cm, prodam. Naslov v Jutru. 6874-6
- URO za posteljno omario, preproke 3x2 m, valsteno, odsko, roko za most, sed. ček za zelje, zamenjam za protivrednost po tudi prodam. Naslov v Jutru. 6823-6
- UGASKE, prenosne, od doma brezplačno polnjenje. »Starnus« d. d. 12. ur. 6722-6
- KOVCIG, ročni, polnjen, velik, iz najboljšega predvojnega usnja, prodam ali zamenjam. Strančeva ulica 6/I. 6809-6
- VOZICE, športni, stenski, znamke Voigtlander, optik, prodam. Naslov v Jutru. 6858-6
- SKRINJO, železno, 81x47x45 cm, prodam ali zamenjam. Stančeva 6/I. 6808-6
- SMAREKOV SEME, 100 možno, prodamo po zmeri ceni. Prijava pri državi upravi razli